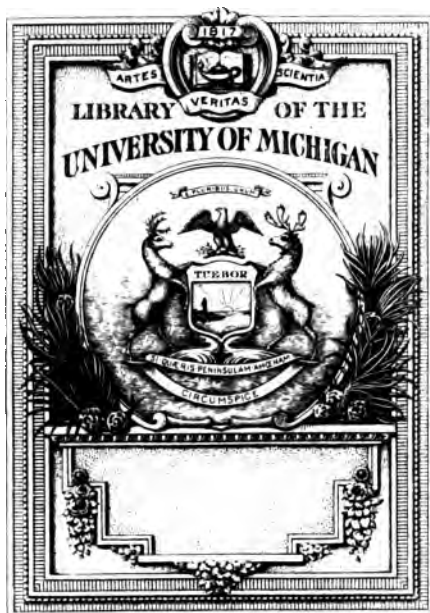
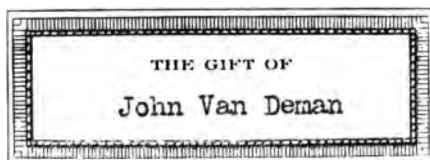

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

THE GIFT OF
John Van Deman

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA.

SEX. PROPERTII

ELEGIAE.

RECENSVIT

LVCIANVS MVELLER.

EDITIO STEREOTYPA

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCXCIV.

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA.

	M. ₰
Aelianus ed. *Hercher*. 2 voll.	9.—
— — **varia historia**	—.90
Aeneae comment. Poliorc. ed. *Hug*	1.35
Aeschines ed. *Franke*	—.90
Aeschyli tragoediae ed. *Weil*	1.50
Singulae tragoediae	—.30
[—] Schol. in Pers. ed. *Dähnhardt*	3.60
Ammianus M. ed. *Gardthausen*. 2 voll.	7.20
Anacreon ed. *Rose*. Ed. II	1.—
Andocides ed. *Blass*. Ed. II	1.20
Annae Comnenae Alexias ed. *Reifferscheid*. 2 voll.	7.50
Anthimus ed. *Rose*	1.—
Antiphon ed. *Blass*. Ed. II.	2.10
Anthologia Graeca ed. *Stadtmüller*. I	6.—
latina ed. *Riese*. I. 1. 2.	7.50
— lyrica ed. *Hiller*. Ed. IV	3.—
Antoninus ed. *Stich*	1.80
Apollodorus ed. *Bekker*	1.—
— ed. *Wagner*. [Mythographi Gr. I.]	3.60
Apollonius Perg. ed. *Heiberg*. 2 voll.	9.—
Apollonius Rhodius ed. *Merkel*	1.—
Appianus ed. *Mendelssohn*. 2 voll.	9.—
Archimedes ed. *Heiberg*. 3 voll.	18.—
Aristophanes ed. *Bergk*. 2 voll. Ed. II	3.—
Singulae comoediae	—.45
Aristoteles, de partibus animal. ed. *Langkavel*	1.80
de arte poetica ed. *Christ*	—.60
physica ed. *Prantl*	1.50
ethica Eudemia ed. *Susemihl*	1.80
— — Nicomachea ed. *Susemihl*	1.80
— de coelo etc. ed. *Prantl*	1.20
— de coloribus, de audibilibus, physiognomonica ed. *Prantl*	—.60
politica ed. *Susemihl*. Ed. III	2.40
— magna moralia ed. *Susemihl*	1.20
— de anima libri III ed. *Biehl*	1.20
ars rhetorica ed. *Römer*	2.10
— metaphysica ed. *Christ*	2.40
fragmenta ed. *Rose*	4.50
oeconomica ed. *Susemihl*	1.50
de plantis ed. *Apelt*	3.—
πολιτεία Ἀθηναίων ed. *Blass*	1.50
Arriani expeditio Alex. ed. *Abicht*	1.20
scripta min. ed. *Eberhard*	1.80
Athenaeus ed. *Kaibel*. 3 voll.	17.10
Augustinus iter. ed. *Dombart*. 2 voll.	6.—
Aulularia ed. *Peiper*	1.50
Ausonius ed. *Peiper*	6.60
Autolycus ed. *Hultsch*	3.60
Avienus ed. *Breysig*	1.—
Babrius ed. *Schneidewin*	—.60
Boetius de inst. arithm. ed. *Friedlein*	5.10
de consolatione ed. *Peiper*	2.70
- comm. in libr. Aristotelis *περὶ ἑρμηνείας* rec. *Meiser*. 2 voll.	8.70
Bucolici Graeci ed. *Ahrens*. Ed. II	—.60
Caesar ed. *Dinter*. 3 voll. Ed. mai.	3.—
Ed. II. min.	1.50
bell. Gall. Ed. II min.	—.75
bell. civile. Ed. II min.	—.60
bell. Gall. ed. *Kübler*. Ed. min.	—.75
Ed. maior	1.20
bell. civ. ed. *Kübler*. Ed. min.	—.60

	M. ₰
Cassius Felix ed. *Rose*	3.—
Catullus ed. *Müller*	—.45
- **Tibull., Propert.** ed. *Müller*	2.70
Cebetis tabula rec. *Praechter*	—.60
Celsus ed. *Daremberg*	3.—
Censorinus ed. *Hultsch*	1.20
Chronica min. ed. *Frick*. 2 voll. Vol. I	6.80
Cicero ed. *Müller*. 5 partes (= 11 voll. = 37 fascc.)	22.35
— oratt. sell. ed. *Müller*. 2 partes	1.50
- edd. *Eberhard-Hirschfelder*	2.—
epistolae ed. *Wesenberg*. 2 voll.	6.—
— sel. ed. *Dietsch*. 2 partes	2.50
Claudiani, Cl., carmina ed. *Koch*	3.60
Cleomedes ed. *Ziegler*	2.70
Commodianus ed. *Ludwig*. 2 voll.	2.70
Cornelius Nepos ed. *Fleckeisen*	—.30
Cornutus ed. *Lang*	1.50
Corpusculum poesis epic. ludib. edd. *Brandt* et *Wachsmuth*. 2 voll.	6.—
Curtius Rufus ed. *Vogel*	1.20
Dares Phrygius ed. *Meister*	1.20
Demosthenes edd. *Dindorf-Blass*. 3 voll. (= 6 partes.) Ed. IV min.	4.50
— — 3 voll. Editio maior	7.20
Dictys Cretensis ed. *Meister*	1.50
Dinarchus ed. *Blass*	1.—
Dio Cassius ed. *Melber*. 5 vll. Vol. I. II	8.10
Dio Chrysost. ed. *Dindorf*. 2 voll.	5.40
Diodorus ed. *Vogel*. 5 voll. Vol. I—III	11.20
Dionysius Halic. ed. *Jacoby*. Vol. I-III	9.60
Diophantus ed. *Tannery*. 2 voll. Vol. I	5.—
Dracontius ed. *de Duhn*	1.20
Eclogae poet. latin. ed. *Brandt*	1.—
poet. graec. ed. *Stadtmüller*	2.70
Epicorum Graec. fragm. ed. *Kinkel*. I	3.—
Euclidis elem. ed. *Heiberg*. 5 voll.	24.60
Eudociae violarium ed. *Flach*	7.50
Euripides ed. *Nauck*. 3 voll. Ed. III	5.70
Singulae tragoediae	—.30
Eusebius ed. *Dindorf*. 4 voll.	15.—
Eutropius ed. *Ruehl*	—.45
Fabulae Aesopicae ed. *Halm*	—.90
Fabulae Roman. ed. *Eberhard*. Vol. I	3.75
Firmicus Mat. ed. *Sittl*. 2 part. Pars I	2.40
Florilegium Graec. Sing. fascc. (10)	—.45
Florus ed. *Halm*	1.—
Frontini strategem. ed. *Gundermann*	1.50
Gaius ed. *Huschke*. Ed. V.	2.70
Galeni scripta min. edd. *Marquardt, Mueller, Helmreich*. 3 voll.	7.50
Gellius ed. *Hertz*. 2 voll. Ed. II	4.20
Georgius Cyprius ed. *Gelzer*	3.—
Heliodorus ed. *Bekker*	2.40
Herodianus ed. *Bekker*	1.20
Herodotus edd. *Dietsch Kallenberg*. 2 voll. (= 5 fascc). Ed. II	2.70
Herondae mim. ed. *Crusius*. Ed. II	3.20
Hesiodus ed. *Flach*	—.45
Hesychius Milesius ed. *Flach*	—.75
Hieroclis Synecdemus ed. *Burckhardt*	1.20
Hieronymi de vir. ill. lib. ed. Herding	2.40
Historia Apoll. reg. Tyr. ed. Riese. Ed. II	1.—

SEX. PROPERTII

ELEGIAE.

RECENSVIT

LVCIANVS MVELLER.

EDITIO STEREOTYPA.

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI.
MDCCCXCIV.

LIPSIAE, TYPIS B. G. TEUBNERI.

SEX. PROPERTII
ELEGIARVM
LIBER PRIMVS.

I.

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis,
  Contactum nullis ante cupidinibus.
Tum mihi constantis deiecit lumina fastus
  Et caput inpositis pressit Amor pedibus,
Donec me docuit castas odisse puellas
  Inprobus et nullo vivere consilio;
Et mihi iam toto furor hic non deficit anno,
  Cum tamen adversos cogor habere deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
  Saevitiam durae contudit Iasidos.
Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
  Ibat et hirsutas ille videre feras;
Ille etiam Hylaei percussus vulnere rami
  Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuisse puellam:
  Tantum in amore preces et benefacta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes
  Nec meminit notas, ut prius, ire vias.
At vos, deductae quibus est fiducia lunae
  Et labor in magicis astra piare focis,
En agedum dominae mentem convertite nostrae
  Et facite illa meo palleat ore magis.
Tunc ego crediderim vobis et sidera et amnes

Posse Cytaines ducere carminibus.
Aut vos, qui sero lapsum revocatis, amici,
Quaerite non sani pectoris auxilia.
Fortiter et ferrum saevos patiemur et ignes,
Sit modo libertas quae velit ira loqui.
Ferte per extremas gentes et ferte per undas,
Qua non ulla meum femina norit iter.
Vos remanete, quibus facili deus adnuit aure,
Sitis et in tuto semper amore pares.
In me nostra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore defit amor.
Hoc, moneo, vitate malum: sua quemque moretur
Cura, neque adsueto mutet amore locum.
Quod siquis monitis tardas adverterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea!

II.

Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo
Et tenues Coa veste movere sinus?
Aut quid Orontea crines perfundere murra,
Teque peregrinis vendere muneribus,
Naturaeque decus mercato perdere cultu
Nec sinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non ulla tuaest medicina figurae:
Nudus Amor formae non amat artificem.
Aspice quo submittat humus formosa colores.
Et veniant hederae sponte sua melius,
Surgat et in solis felicius arbutus antris,
Et sciat indociles currere lympha vias.
Littora nativis praelucent picta lapillis
Et volucres nulla dulcius arte canunt.
Non sic Leucippis succendit Castora Phoebe,
Pollucem cultū non Hilaira soror,
Non, Idae et cupido quondam discordia Phoebo,
Eueni patriis filia litoribus,
Nec Phrygium falso traxit candore maritum
Avecta externis Hippodamia rotis;

Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
  Qualis Apelleis est color in tabulis.
Non illis studium volgo conquirere amantes:
  Illis ampla satis forma pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne sim tibi vilior istis:
  Vni siqua placet, culta puella sat est,
Cum tibi praesertim Phoebus sua carmina donet
  Aoniamque libens Calliopea lyram,
Vnica nec desit iocundis gratia verbis,
  Omnia quaeque Venus quaeque Minerva probat.
His tu semper eris nostrae gratissima vitae,
  Taedia dum miserae sint tibi luxuriae.

III.

Qualis Thesea iacuit cedente carina
  Languida desertis Gnosia litoribus,
Qualis et accubuit primo Cepheia somno
  Libera iam duris cotibus Andromede,
Nec minus adsiduis Edonis fessa choreis
  Qualis in herboso concidit Apidano:
Talis visa mihi mollem spirare quietem
  Cynthia non certis nixa caput manibus,
Ebria cum multo traherem vestigia Baccho
  Et quaterent sera nocte facem pueri.
Hanc ego, nondum etiam sensus deperditus omnes,
  Molliter inpresso conor adire toro;
Et quamvis duplici correptum ardore iuberent
  Hac Amor hac Liber, durus uterque deus,
Subiecto leviter positam temptare lacerto
  Osculaque admotā sumere cara manu,
Non tamen ausus eram dominae turbare quietem,
  Expertae metuens iurgia saevitiae,
Sed sic intentis haerebam fixus ocellis,
  Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modo solvebam nostra de fronte corollas
  Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus,
Et modo gaudebam lapsos formare capillos,

Nunc furtiva cavis poma dabam manibus,
Omniaque ingrato largibar munera somno,
Munera de prono saepe voluta sinu;
Et quotiens raro duxti suspiria motu,
Obstupui vano credulus auspicio,
Nequa tibi insolitos portarent visa timores,
Neve quis invitam cogeret esse suam:
Donec diversas percurrens luna fenestras,
Luna moraturis sedula luminibus,
Conpositos levibus radiis patefecit ocellos.
Sic ait in molli fixa toro cubitum:
'Tandem te nostro referens iniuria lecto
Alterius clausis expulit e foribus?
Namque ubi longa meae consumpsti tempora noct
Languidus exactis, ei mihi, sideribus?
O utinam tales producas, inprobe, noctes,
Me miseram quales semper habere iubes!
Nam modo purpureo fallebam stamine somnu
Rursus et Orpheae carmine fessa lyrae:
Interdum leviter mecum deserta querebar
Externo longas saepe in amore moras,
Dum me iocundis lapsam sopor inpulit alis.
Illa fuit lacrimis ultima cura meis.'

IIII.

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puella
Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris vitae quodcumque sequet
Hoc magis adsueto ducere servitio?
Tu licet Antiopae formam Nycteidos et tu
Spartanae referas laudibus Hermionae,
Et quascumque tulit formosi temporis aetas:
Cynthia non illas nomen habere sinet,
Nedum, si levibus fuerit collata figuris,
Inferior duro iudice turpis eat.
Haec sed forma mei pars est extrema furoris:
Sunt maiora, quibus, Basse, perire iuvat,

Ingenuus calor et multis decus artibus et quae
  Gaudia sub tacita ducere veste libet:
Quo magis et nostros contendis solvere amores,
  Hoc magis accepta fallit uterque fide.
Non inpune feres: sciet haec insana puella
  Et tibi non tacitis vocibus hostis erit:
Nec tibi me post haec committet Cynthia nec te
  Quaeret: erit tanti criminis illa memor,
Et te circum omnes alias irata puellas
  Differet: heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
  Et quicumque sacer, qualis, ubique, lapis.
Non ullo gravius temptatur Cynthia damno,
  Quam sibi cum rapto cessat amore deus,
Praecipue nostro. maneat sic semper, adoro,
  Nec quicquam ex illa quod querar inveniam.

V.

Invide, tu tandem voces conpesce molestas
  Et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meae sentire furores?
  Infelix, properas ultima nosse mala
Et miser ignotos vestigia ferre per ignes
  Et bibere e tota toxica Thessalia.
Non est illa vagis similis collata puellis:
  Molliter irasci non sciet illa tibi.
Quod si forte tuis non est contraria votis,
  At tibi curarum milia quanta dabit!
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos:
  Illa feros animis adligat una viros.
A, mea contemptus quotiens ad limina curres,
  Cum tibi singultu fortia verba cadent,
Et tremulus maestis orietur fletibus horror,
  Et timor informem ducet in ore notam,
Et quaecumque voles fugient tibi verba querenti,
  Nec poteris, qui sis aut ubi, nosse miser.
Tum grave servitium nostrae cogere puellae

Discere et exclusum quid sit abire domum;
Nec iam pallorem totiens mirabere nostrum,
Aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
Nescit Amor priscis cedere imaginibus.
Quod si parva tuae dederis vestigia culpae,
Quam cito de tanto nomine rumor eris!
Non ego tum potero solacia ferre roganti,
Cum mihi nulla mei sit medicina mali,
Sed pariter miseri socio cogemur amore
Alter in alterius mutua flere sinu.
Quare, quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
Quaerere: non inpune illa rogata venit.

VI.

Non ego nunc Hadriae vereor mare noscere tecum
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo,
Cum quo Rhipaeos possim conscendere montes
Vlteriusque domo vadere Memnonia;
Sed me conplexae remorantur verba puellae,
Mutatoque graves saepe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes
Et queritur nullos esse relicta deos,
Illa meam mihi iam se denegat, illa minatur,
Quae solet ingrato tristis amica viro.
His ego non horam possum durare querelis:
A pereat, siquis lentus amare potest!
An mihi sit tanti doctas cognoscere Athenas
Atque Asiae veteres cernere divitias,
Vt mihi deducta faciat convitia puppi
Cynthia et insanis ora notet manibus,
Osculaque opposito dicat sibi debita vento
Et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare antire secures
Et vetera oblitis iura refer sociis.
Nam tua non aetas umquam cessavit amori
Semper et armatae cura fuit patriae;

Et tibi non umquam nostros puer iste labores
  Adferat et lacrimis omnia nota meis.
Me sine, quem semper voluit fortuna iacere,
  Hanc animam extremae reddere nequitiae.
Multi longinquo periere in amore libenter,
  In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:
  Hanc me militiam fata subire volunt.
At tu seu mollis qua tendit Ionia seu qua
  Lydia Pactoli tingit arata liquor,
Seu pedibus terras seu pontum carpere remis
  Ibis, ut accepti sors erit imperii:
Tum tibi siqua mei veniet non inmemor hora,
  Vivere me duro sidere certus eris.

VII.

Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae
  Armaque fraternae tristia militiae,
Atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
  Sint modo fata tuis mollia carminibus:
Nos, ut consuemus, nostros agitamus amores
  Atque aliquid duram quaerimus in dominam;
Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
  Cogor et aetatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea famast,
  Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctae solum placuisse puellae,
  Pontice, et iniustas saepe tulisse minas:
Me legat adsidue post haec neglectus amator,
  Et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
  Quo nolim nostros te violasse deos,
Longe castra tibi, longe miser agmina septem
  Flebis in aeterno surda iacere situ,
Et frustra cupies mollem conponere versum,
  Nec tibi subiciet carmina serus Amor.
Tum me non humilem mirabere saepe poetam,

Tunc ego Romanis praeferar ingeniis,
Nec poterunt iuvenes nostro reticere sepulcro
'Ardoris nostri magne poeta, iaces.'
Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu:
Saepe venit magno fenore tardus Amor.

VIII.

Tune igitur demens, nec te mea cura moratur?
An tibi sum gelida vilior Illyria,
Et tibi iam tanti, quicumquest, iste videtur,
Ut sine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes vesani murmura ponti
Fortis et in dura nave iacere potes?
Tu pedibus teneris positas fulcire pruinas,
Tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?
O utinam hibernae duplicentur tempora brumae,
Et sit iners tardis navita Vergiliis,
Nec tibi Tyrrena solvatur funis arena,
Neve inimica meas elevet aura preces,
15 Et me defixum vacua patiatur in ora
Crudelem infesta saepe vocare manu.
13 Atque ego non videam tales subsidere ventos,
Cum tibi provectas auferet unda rates,
17 Sed quocumque modo de me, periura, mereris,
Sit Galatea tuae non aliena viae,
Vt te felici post lecta Ceraunia remo
Accipiat placidis Oricos aequoribus.
Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,
Quin ego, vita, tuo limine vera querar;
Nec me deficiet nautas rogitare citatos
'Dicite, quo portu clausa puella meast?'
Et dicam 'licet Autariis considat in oris,
Et licet Hylleis, illa futura meast.'

VIII[b].

Hic erit! hic iurata manet! rumpantur iniqui!
Vicimus: adsiduas non tulit illa preces.

Falsa licet cupidus deponat gaudia livor:
  Destitit ire novas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego et per me carissima Roma
  Dicitur, et sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto
  Et quocumque modo maluit esse mea,
Quam sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,
  Et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamvis magna daret, quamvis maiora daturus,
  Non tamen illa meos fugit avara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
  Sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musae, neque amanti tardus Apollo,
  Quis ego fretus amo: Cynthia rara meast.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
  Sive dies seu nox venerit, illa meast,
Nec mihi rivalis certos subducit amores.
  Ista meam norit gloria canitiem.

VIIII.

Dicebam tibi venturos, inrisor, amores
  Nec tibi perpetuo libera verba fore:
Ecce iaces supplexque venis ad iura puellae,
  Et tibi nunc quovis imperat empta modo.
Non me Chaoniae vincant in amore columbae
  Dicere, quos iuvenes quaeque puella domet.
Me dolor et lacrimae merito fecere peritum:
  Atque utinam posito dicar amore rudis!
Quid tibi nunc misero prodest grave dicere carmen
  Aut Amphioniae moenia flere lyrae?
Plus in amore valet Mimnermi versus Homero:
  Carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
I quaeso et tristes istos conpone libellos,
  Et cane quod quaevis nosse puella velit.
Quid si non esset facilis tibi copia? nunc tu
  Insanus medio flumine quaeris aquam.
Necdum etiam palles, vero nec tangeris igni:

Haec est venturi prima favilla mali.
Tum magis Armenias cupies accedere tigres
Et magis infernae vincula nosse rotae,
Quam pueri totiens arcum sentire medullis
Et nihil iratae posse negare tuae.
Nullus Amor cuiquam faciles ita praebuit alas
Vt non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata:
Acrius illa subit, Pontice, siqua tuast;
Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
Nec vigilare alio nomine cedat Amor,
Qui non ante patet, donec manus attigit ossa.
Quisquis es, adsiduas a fuge blanditias.
Illis et silices possunt et cedere quercus,
Nedum tu possis, spiritus iste levis.
Quare, si pudor est, quam primum errata fatere:
Dicere qua pereas saepe in amore levat.

X.

O iocunda quies, primo cum testis amori
Adfueram vestris conscius in lacrimis!
O noctem meminisse mihi iocunda voluptas,
O quotiens votis illa vocanda meis,
Cum te conplexa morientem, Galle, puella
Vidimus et longa ducere verba mora!
Quamvis labentes premeret mihi somnus ocell
Et mediis caelo Luna ruberet equis,
Non tamen a vestro potui secedere lusu:
Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
Accipe conmissae munera laetitiae:
Non solum vestros didici reticere dolores,
Est quiddam in nobis maius, amice, fide.
Possum ego diversos iterum coniungere amante
Et dominae tardas possum aperire fores,
Et possum alterius curas sanare recentes,
Nec levis in verbis est medicina meis.

Cynthia me docuit semper quae cuique petenda
  Quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave, ne tristi cupias pugnare puellae
  Neve superba loqui neve tacere diu,
Neu, siquid petiit, ingrata fronte negaris,
  Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Inritata venit, quando contemnitur illa,
  Nec meminit iustas ponere laesa minas:
At quo sis humilis magis et subiectus amori,
  Hoc magis effecto saepe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
  Qui numquam vacuo pectore liber erit.

XI.

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Bais,
  Qua iacet Herculeis semita litoribus,
Et modo te Protei mirantem subdita regno
  Proxima Misenis aequora nobilibus
Nostri cura subit memores a ducere noctes?
  Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescioquis simulatis ignibus hostis
  Sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam mage te remis confisa minutis
  Parvola Lucrina cymba moretur aqua,
Aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda
  Alternae facilis cedere lympha manu,
Quam vacet alterius blandos audire susurros
  Molliter in tacito litore conpositam,
Vt solet amoto labi custode puella
  Perfida, communes nec meminisse deos;
Non quia perspecta non es mihi cognita fama,
  Sed quod in hac omnis parte veretur amor.
Ignosces igitur, siquid tibi triste libelli
  Attulerint nostri: culpa timoris erit.
A, mihi non maior carae custodia matris
  Aut sine te vitae cura sit ulla meae.
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,

Omnia tu nostrae tempora laetitiae.
Seu tristis veniam seu contra laetus amicis,
Quidquid ero, dicam 'Cynthia causa fuit.'
Tu modo quam primum corruptas desere Baias
Multis ista dabant littora discidium,
Littora, quae fuerant castis inimica puellis.
A pereant Baiae, crimen amoris, aquae!

XII.

Quid mihi desidiae non cessas fingere crimen,
Quod faciat nobis Cynthia amore moram?
Tam multa illa meo divisast milia lecto,
Quantum Hypanis Veneto dissidet Eridano,
Nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
Cynthia nec nostra dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
Contigit, ut simili posset amare fide.
Invidiae fuimus: num me deus obruit? an qua
Lecta Prometheis dividit herba iugis?
Non sum ego qui fueram: mutat via longa puellas
Quantus in exiguo tempore fugit amor!
Nunc primum longas solus cognoscere noctes
Cogor et ipse meis auribus esse gravis.
Felix, qui potuit praesenti flere puellae:
Non nihil aspersis gaudet Amor lacrimis;
Aut si despectus potuit mutare calores:
Sunt quoque translato gaudia servitio.
Mi neque amare aliam neque ab hac desistere fa est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

XIII.

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
Galle, quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces:
Fallere te numquam, Galle, puella velit.

Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus et in nullo quaeris amore moram,
Perditus in quadam tardis pallescere curis
Incipis et primo lapsus abire gradu.
Haec erit illarum contempti poena doloris:
Multarum miseras exiget una vices.
Haec tibi volgares istos conpescet amores,
Nec nova quaerendo semper amicus eris.
Haec ego non rumore malo, non augure doctus;
Vidi ego: me quaeso teste negare potes?
Vidi ego te toto vinctum languescere collo
Et flere iniectis, Galle, diu manibus,
Et cupere optatis animam deponere labris,
Et quae deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego conplexus potui diducere vestros:
Tantus erat demens inter utrosque furor.
Non sic Haemonio Salmonida mixtus Enipeo
Taenarius facili pressit amore deus,
Nec sic caelestem flagrans amor Herculis Heben
Sensit ab Oetaeis gaudia prima rogis.
Una dies omnes potuit praecurrere amores:
Nam tibi non tepidas subdidit illa faces,
Nec tibi praeteritos passast succedere fastus,
Nec sinet abduci: te tuus ardor aget.
Nec mirum, cum sit Iove dignae proxima Ledae
Et Ledae partu gratior, una tribus,
Illa sit Inachiis et blandior heroinis,
Illa suis verbis cogat amare Iovem.
Tu vero quoniam semel es periturus amore,
Utere: non alio limine dignus eras.
Quae tibi sit, felix quoniam novus incidit error;
Et quotcumque voles, una sit ista tibi.

XIIII.

Tu licet abiectus Tiberina molliter unda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere,
Et modo tam celeres mireris currere lintres

Et modo tam tardas funibus ire rates,
Et nemus unde satas intendat vertice silvas,
Vrgetur quantis Caucasus arboribus:
Non tamen ista meo valeant contendere amori:
Nescit Amor magnis cedere divitiis.
Nam sive optatam mecum trahit illa quietem,
Seu facili totum ducit amore diem,
Tum mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
Et legitur rubris gemma sub aequoribus:
Tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges:
Quae maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverso gaudet Amore?
Nulla mihi tristi praemia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires,
Illa etiam duris mentibus esse dolor.
Illa neque Arabium metuit transcendere limen,
Nec timet ostrino, Tulle, subire toro
Et miserum toto iuvenem versare cubili:
Quid relevant variis serica textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
Regna aut Alcinoi munera despicere.

XV.

Saepe ego multa tuae levitatis dura timebam,
Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Aspice me quanto rapiat fortuna periclo:
Tu tamen in nostro lenta timore venis,
Et potes hesternos manibus conponere crines
Et longa faciem quaerere desidia,
Nec minus Eois pectus variare lapillis,
Vt formosa novo quae parat ire viro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
Desertis olim fleverat aequoribus:
Multos illa dies incomptis maesta capillis
Sederat, iniusto multa locuta salo,
Et quamvis numquam post haec visura dolebat
Illa tamen longae conscia laetitiae.

17 Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis
Hypsipyle vacuo constitit in thalamo:
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
Vt semel Haemonio tabuit hospitio.
15 Alphesiboea suos ultast pro coniuge fratres,
Sanguinis et cari vincula rupit amor.
21 Coniugis Euadne miseros elata per ignes
Occidit, Argivae fama pudicitiae.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
Tu quoque uti fieres nobilis historia.
Desine iam revocare tuis periuria verbis,
Cynthia, et oblitos parce movere deos,
Audax a, nimium nostro dolitura periclo,
Siquid forte tibi durius inciderit.
Muta prius vasto labentur flumina ponto,
Annus et inversas duxerit ante vices,
Quam tua sub nostro mutetur pectore cura:
Sis quodcumque voles, non aliena tamen.
Nam mihi ne viles isti videantur ocelli,
Per quos saepe mihi credita perfidiast!
Hos tu iurabas, siquid mentita fuisses,
Vt tibi suppositis exciderent manibus:
Et contra magnum potes hos attollere solem,
Nec tremis admissae conscia nequitiae?
Quis te cogebat multos pallere colores
Et fletum invitis ducere luminibus?
Quis ego nunc pereo similes moniturus amantes
'O nullis tutum credere blanditiis!'

XVI.

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis,
Ianua Tarpeiae nota pudicitiae,
Cuius inaurati celebrarunt limina currus,
Captorum lacrimis umida supplicibus,
Nunc ego, nocturnis potorum saucia rixis,
Pulsata indignis saepe queror manibus,
Et mihi non desunt turpes pendere corollae

Semper et exclusi signa iacere faces.
Nec possum infames dominae defendere noctes
Nobilis obscaenis tradita carminibus.
(Nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
Turpior et saecli vivere luxuria.)
Has inter gravibus cogor deflere querelis,
Supplicis a longis tristior excubiis.
Ille meos numquam patitur requiescere postes,
Arguta referens carmina blanditia:
'Ianua vel domina penitus crudelior ipsa,
Quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur numquam reserata meos admittis amores,
Nescia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori,
Tristis et in tepido limine somnus erit?
Me mediae noctes, me sidera prona iacentem,
Frigidaque Eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos numquam miserata dolores
Respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam traiecta cava mea vocula rima
Percussas dominae vertat in auriculas!
Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
Sit licet et ferro durior et chalybe,
Non tamen illa suos poterit conpescere ocello
Surget et invitis spiritus in lacrimis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto:
At mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei, tu maxima causa doloris,
Victa meis numquam, ianua, muneribus.
Te non ulla meae laesit petulantia linguae,
Quae solet ingrato figere theta loco,
Vt me tam longa raucum patiare querela
Sollicitas trivio pervigilare moras.
At tibi saepe novo deduxi carmina versu,
Osculaque inpressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quotiens verti me, perfida, postes,
Debitaque occultis vota tuli manibus!'
Haec ille et siquae miseri novistis amantes

Et matutinis obstrepit alitibus.
Sic ego nunc dominae vitiis et semper amantis
Fletibus alterna differor invidia.

XVII.

Et merito, quoniam potui fugisse puellam!
Nunc ego desertas alloquor alcyonas.
Nec mihi Cassiope salvam visura carinamst,
Omniaque ingrato littore vota cadent.
Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti:
Aspice, quam saevas increpat aura minas.
Nullane placatae veniet fortuna procellae?
Haecine parva meum funus harena teget?
Tu tamen in melius saevas converte querelas:
Sat tibi sit poenae nox et iniqua vada.
An poteris siccis mea fata opponere ocellis,
Ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?
A pereat, quicumque rates et vela paravit
Primus et invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominae pervincere mores
(Quamvis dura, tamen rara puella fuit),
Quam sic ignotis circumdata littora silvis
Cernere et optatos quaerere Tyndaridas?
Illic siqua meum sepelissent fata dolorem,
Vltimus et posito staret amore lapis,
Illa meo caros donasset funere crines,
Molliter et tenera poneret ossa rosa:
Illa meum extremo clamasset pulvere nomen,
Vt mihi non ullo pondere terra foret.
At vos, aequoreae formosa Doride natae,
Candida felici solvite vela choro:
Si quando vestras labens Amor attigit undas,
Mansuetis socio parcite litoribus.

XVIII.

Haec certe deserta loca et taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri possidet aura nemus:

Hic licet occultos proferre inpune dolores,
Si modo sola queant saxa tenere fidem.
Vnde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant
An nova tristitiae causa puella tuae?
Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
Limine formosos intulit ulla pedes.
Quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debe
Non ita saeva tamen venerit ira mea,
Vt tibi sim merito semper furor et tua flendo
Lumina deiectis turpia sint lacrimis.
An quia parva damus mutato signa calore,
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, siquos habet arbor amores,
Fagus et Arcadio pinus amica deo.
A quotiens teneras resonant mea verba sub umbra
Scribitur et vestris Cynthia corticibus!
En tua quot peperit nobis iniuria curas,
Quae solum tacitis cognita sunt foribus!
Omnia consuevi timidus perferre superbae
Iussa neque arguto facta dolore queri.
Pro quo dumosi montes et frigida rupes
Et datur inculto tramite dura quies;
Et quodcumque meae possunt narrare querelae
Cogor ad argutas dicere solus aves.
Sed qualiscumque's, resonent mihi 'Cynthia' silva
Nec deserta tuo nomine saxa vacent.

XVIIII.

Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, Mane
Nec moror extremo debita fata rogo;
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore,
Hic timor est ipsis durior exequiis.
Non adeo leviter nostris puer haesit ocellis,

Vt meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides iocundae coniugis heros
Non potuit caecis inmemor esse locis,
Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
Thessalis antiquam venerat umbra domum.
Illic quicquid ero, semper tua dicar imago:
Traicit et fati littora magnus amor.
Illic formosae veniant chorus heroinae,
Quas dedit Argivis Dardana praeda viris;
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
Gratior et Tellus hoc ita iusta sinat.
†Quamvis te longae remorentur fata senectae,
†Cara tamen lacrimis ossa futura meis.
†Quae tu viva mea possis sentire favilla!
†Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quam vereor, ne te contempto, Cynthia, busto
Abstrahat a nostro pulvere iniquus Amor,
Cogat et invitam lacrimas siccare cadentes.
Flectitur adsiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, internos laetemur amantes:
Non satis est ullo tempore longus amor.

XX.

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo defluat ex animo:
Saepe inprudenti fortuna occurrit amanti.
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanteo proximus ardor Hylae:
Huic tu, sive leges umbrosae flumina Silae,
Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes,
Sive Gigantea spatiabere litoris ora,
Sive ubicumque vago fluminis hospitio,
Nympharum semper cupidas defende rapinas
(Non minor Ausoniis est amor Adryasin),
Ne tibi sit, durum, montes et frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus,

Quae miser ignotis error perpessus in oris
Herculis indomito fleverat Ascanio.
Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argon
Egressam longe Phasidos isse viam,
Et iam praeteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis adplicuisse ratem.
Hic manus heroum, placidis ut constitit oris,
Mollia conposita littora fronde tegit.
At comes invicti iuvenis processerat ultra,
Raram sepositi quaerere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc super et Zetes, hunc super et Calais,
Oscula suspensis instabant carpere palmis,
Oscula et alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala
Et volucres ramo submovet insidias.
Iam Pandioniae cessit genus Orithyiae:
A, dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
Hic erat Arganthi Pegae sub vertice montis
Grata domus Nymphis umida Thyniasin,
Quam supra nullae pendebant debita curae
Roscida desertis poma sub arboribus,
Et circum inriguo surgebant lilia prato
Candida purpureis mixta papaveribus.
Quae modo decerpens tenero pueriliter ungui
Proposito florem praetulit officio,
Et modo formosis incumbens nescius undis
Errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demissis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens umero.
Cuius ut accensae Dryades candore puellae
Miratae solitos destituere choros,
Prolapsum leviter facili traxere liquore:
Tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responset: at illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitus servabis amores,
Formosum Nymphis credere visus Hylan.

XXI.

Tu, qui consortem properas evadere casum,
  Miles, ab Etruscis saucius aggeribus,
Qui nostro gemitu turgentia lumina torques,
  Pars ego sum vestrae proxima militiae.
Sic te servato, ut possint gaudere parentes,
  Nec soror acta tuis sentiat e lacrimis:
Gallum per medios ereptum Caesaris enses
  Effugere ignotas non potuisse manus,
Et quaecumque super dispersa invenerit ossa
  Montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

XXII.

Qualis et unde genus, qui sint mihi, Tulle, Penates,
  Quaeris pro nostra semper amicitia.
Si Perusina tibi patriae sunt nota sepulcra,
  Italiae duris funera temporibus,
Cum Romana suos egit discordia cives
  (Sic, mihi praecipue, pulvis Etrusca, dolor,
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
  Tu nullo miseri contegis ossa solo),
Proxima supposito contingens Vmbria campo
  Me genuit terris fertilis uberibus.

SEX. PROPERTII
ELEGIARVM
LIBER SECVNDVS.

I.

Quaeritis, unde mihi totiens scribantur amores,
Vnde meus veniat mollis in ora liber.
Non haec Calliope, non haec mihi cantat Apollo,
Ingenium nobis ipsa puella facit.
Sive lyrae carmen digitis percussit eburnis, 9
Miramur, faciles ut premat arte manus: 10
Seu vidi ad frontem sparsos errare capillos, 7
Gaudet laudatis ire superba comis: 8
Sive illam Cois fulgentem incedere coccis, 5
Hoc totum e Coa veste volumen erit: 6
Seu cum poscentes somnum declinat ocellos,
Invenio causas mille poeta novas:
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
Tum vero longas condimus Iliadas:
Seu quicquid fecit sivest quodcumque locuta,
Maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
Vt possem heroas ducere in arma manus,
Non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo
Inpositam, ut caeli Pelion esset iter,
Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis et imperio bina coisse vada,
Regnave prima Remi aut animos Carthaginis altae,
Cimbrorumque minas et benefacta Mari:
Bellaque resque tui memorarem Caesaris, et tu
Caesare sub magno cura secunda fores.

Nam quotiens Mutinam aut civilia busta Philippos
  • Aut canerem Siculae classica bella fugae
Eversosque focos antiquae gentis Etruscae
  Aut Ptolomaeei littora capta Phari,
Aut canerem † cyptum et Nilum, cum tractus in urbem
  Septem captivis debilis ibat aquis,
Aut regum auratis circumdata colla catenis,
  Actiaque in Sacra currere rostra Via,
Te mea Musa illis semper contexeret armis,
  Et sumpta et posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
  Hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
Sed neque Phlegraeos Iovis Enceladique tumultus
  Intonet angusto pectore Callimachus,
Nec mea conveniunt duro praecordia versu
  Caesaris in Phrygios condere nomen avos.
Navita de ventis, de tauris narrat arator,
  Enumerat miles volnera, pastor oves,
Nos contra angusto versantis proelia lecto:
  Qua pote quisque, in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori, laus altera, si datur uno
  Posse frui: fruar o solus amore meo!
Si memini, solet illa leves culpare puellas,
  Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sunt tangenda novercae pocula Phaedrae,
  Pocula privigno non nocitura suo,
Seu mihi Circaeo pereundumst gramine, sive
  Colchis Iolciacis urat ahena focis,
Vna meos quoniam praedatast femina sensus,
  Ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores:
  Solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
  Phoenicis Chiron lumina Phillyrides,
Et deus extinctum Cressis Epidaurius herbis
  Restituit patriis Androgeona focis,
Mysus et Haemonii iuvenis qua cuspide volnus

Senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc siquis vitium poterit mihi demere, solus
Tantaleae poterit tradere poma manu:
Dolia virgineis idem ille repleverit umbris,
Ne tenera adsidua colla graventur aqua:
Idem Caucasia solvet de rupe Promethei
Brachia et a medio pectore pellet avem.
Quandocumque igitur vitam mea fata reposcen'
Et breve in exiguo marmore nomen ero,
Maecenas, nostrae pars invidiosa iuventae,
Et vitae et morti gloria iusta meae,
Si te forte meo ducet via proxima busto,
Esseda caelatis siste Britanna iugis,
Taliaque inlacrimans mutae iace verba favillae
'Huic misero fatum dura puella fuit.'

II.

Liber eram et vacuo meditabar vivere lecto,
At me conposita pace fefellit Amor.
Cur haec in terris facies humana moratur?
Iuppiter, ignoro pristina furta tua.
Fulva comast longaeque manus, et maxima toto
Corpore, et incedit vel Iove digna soror,
Aut cum Munichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferae pectus operta comis.
Qualis et Ischomache Lapithae genus heroine,
Centauris medio grata rapina mero,
Mercurioque Sais fertur Boebeidos undis
Virgineum Brimo conposuisse latus.
Cedite iam, divae, quas pastor viderat olim
Idaeis tunicas ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
Etsi Cumaeae saecula vatis aget.

III.

Qui nullam tibi dicebas iam posse nocere,
Haesisti, cecidit spiritus ille tuus.

Vix unum potes, infelix, requiescere mensem,
  Et turpis de te iam liber alter erit.
Quaerebam, sicca si posset piscis arena
  Nec solitus ponto vivere torvus aper,
Aut ego si possem studiis vigilare severis:
  Differtur, numquam tollitur ullus amor.
Nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit
  (Lilia non domina sint magis alba mea;
Vt Maeotica nix minio si certet Hibero,
  Vtque rosae puro lacte natant folia),
Nec de more comae per levia colla fluentes,
  Non oculi, geminae, sidera nostra, faces,
Nec siqua Arabio lucet bombyce puella
  (Non sum de nihilo blandus amator ego),
Quantum quod posito formose saltat Iaccho,
  Egit ut euhantes dux Ariadna choros,
Et quantum, Aeolio cum temptat carmina plectro,
  Par Aganippeae ludere docta lyrae,
Et sua cum antiquae conmittit scripta Corinnae
  Carminaque Erinnes non putat aequa suis.
Non tibi nascenti primis, mea vita, diebus
  Candidus argutum sternuit omen Amor?
Haec tibi contulerunt caelestia munera divi,
  Haec tibi ne matrem forte dedisse putes.
Non non humani partus sunt talia dona:
  Ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis:
  Romana accumbes prima puella Iovi.
Nec semper nobiscum humana cubilia vises;
  Post Helenam haec terris forma secunda redit.
Hac ego nunc mirer si flagrat nostra iuventus?
  Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
  Europae atque Asiae causa puella fuit:
Nunc, Pari, tu sapiens et tu, Menelae, fuisti,
  Tu quia poscebas, tu quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles:
  Vel Priamo belli causa probanda fuit.

Siquis vult fama tabulas antire vetustas,
Hic dominam exemplo ponat in arte meam.
Sive illam Hesperiis, sive illam ostendet Eois,
Vret et Eoos, uret et Hesperios.

IIII.

His saltem ut tenear iam finibus! ei mihi, siquis,
Acrius ut moriar, venerit alter amor!
Ac veluti primo taurus detractat aratra,
Post venit adsueto mollis ad arva iugo,
Sic primo iuvenes trepidant in amore feroces,
Dehinc domiti post haec aequa et iniqua ferunt.
Turpia perpessus vates est vincla Melampus,
Cognitus Iphicli subripuisse boves;
Quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
Mox Amythaonia nupta futura domo.
Multa prius dominae delicta queraris oportet, 4
Saepe roges aliquid, saepe repulsus eas,
Et saepe inmeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequiquam perfusa meis unguenta capillis,
Ibat et expenso planta morata gradu.
Non hic herba valet, non hic nocturna Cytaeis,
Non Perimedeae gramina cocta manus;
Quippe ubi nec causas nec apertos cernimus ictus:
Vnde tamen veniant tot mala caeca viast.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger,
Huic nullum caeli tempus et aura nocet:
Ambulat, et subito mirantur funus amici:
Sic est incautum, quidquid habetur amor.
Nam cui non ego sum fallaci praemia vati?
Quae mea non decies somnia versat anus?
Hostis siquis erit nobis, amet ille puellas:
Gaudeat in puero, siquis amicus erit.
Tranquillo tuta descendis flumine cymba:
Quid tibi tam parvi littoris unda nocet?

.ter saepe uno mutat praecordia verbo,
Altera vix ipso sanguine mollis erit.

V.

oc verumst, tota te ferri, Cynthia, Roma
Et non ignota vivere nequitia?
aec merui sperare? dabis mihi, perfida, poenas:
Et nobis aliquo, Cynthia, ventus erit.
ıveniam tamen e multis fallacibus unam,
Quae fieri nostro carmine nota velit,
ec mihi tam duris insultet moribus et te
Vellicet: heu sero flebis amata diu.
unc est ira recens, nunc est discedere tempus:
Si dolor afuerit, crede, redibit amor.
on ita Carpathiae variant Aquilonibus undae
Nec dubio nubes vertitur atra Noto,
uam facile irati verbo mutantur amantes:
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
ec tu non aliquid, sed prima nocte, dolebis:
Omne in amore malum, si patiare, levest.
t tu per dominae Iunonis dulcia iura
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
on solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
Verum etiam instanti laesa repugnat ovis.
ec tibi periuro scindam de corpore vestem,
Nec mea praeclusas fregerit ira fores,
ec tibi conexos iratus carpere crines
Nec duris ausim laedere pollicibus:
usticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
Cuius non hederae circuiere caput.
:ribam igitur, quod non umquam tua deleat aetas,
'Cynthia forma potens, Cynthia verba levis.'
rede mihi, quamvis contemnas murmura famae,
Hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

VI.

Non ita conplebant Ephyreae Laidos aedes,
Ad cuius iacuit Graecia tota fores,
Turba Menandreae fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in qua populus lusit Erichthonius,
Nec quae deletas potuit conponere Thebas,
Phryne tam multis facta beata viris.
Quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,
Oscula nec desunt qui tibi iure ferant.
Me iuvenum pictae facies, me nomina laedunt,
Me tener in cunis et sine voce puer,
Me laedit, si multa tibi dedit oscula mater,
Me soror et cum quae dormit amica simul:
Omnia me laedunt: timidus sum (ignosce timori)
Et miser in tunica suspicor esse virum.
His olim, ut famast, vitiis ad proelia ventumst,
His Troiana vides funera principiis.
Aspera Centauros eadem dementia iussit
Frangere in adversum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor,
Nutritus durae, Romule, lacte lupae:
Tu rapere intactas docuisti inpune Sabinas:
Per te nunc Romae quidlibet audet Amor.
Felix Admeti coniunx et lectus Vlixis,
Et quaecumque viri femina limen amat.
Templa Pudicitiae quid opus statuisse puellis,
Si cuivis nuptae quidlibet esse licet?

* * *

Quae manus obscaenas depinxit prima tabellas
Et posuit casta turpia visa domo,
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos
Nequitiaeque suae noluit esse rudes.
A gemat, in terris ista qui protulit arte
Iurgia sub tacita condita laetitia.
Non istis olim variabant tecta figuris:
Tum paries nullo crimine pictus erat.

* * *

Sed non inmerito velavit aranea fanum
  Et mala desertos occupat herba deos.

* * *

Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
  Quae numquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil invitae tristis custodia prodest:
  Quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

* * *

Nos uxor numquam, numquam diducet amica:
  Semper amica mihi, semper et uxor eris.

VII.

Gavisa es certe sublatam, Cynthia, legem,
  Qua quondam edicta flemus uterque diu,
Ni nos divideret. quamvis diducere amantes
  Non queat invitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Caesar. sed magnus Caesar in armis:
  Devictae gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,
  Quam possem nuptae perdere amore faces.
Aut ego transirem tua limina clausa maritus,
  Respiciens udis prodita luminibus?
A mea tum quales caneret tibi, Cynthia, somnos
  Tibia, funesta tristior illa tuba!

* * *

Vnde mihi Parthis natos praebere triumphis?
  Nullus de nostro sanguine miles erit.
†Quod si vera meae comitarent castra puellae,
  Non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
  Gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:
  Hic erit et patrio sanguine pluris amor.

VIII.

Eripitur nobis iam pridem cara puella:
  Et tu me lacrimas fundere, amice, vetas.

Nullae sunt inimicitiae nisi amoris acerbae:
Ipsum me iugula, lenior hostis ero.
5 Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
Nec mea dicetur, quae modo dicta meast?
9 Magni saepe duces, magni cecidere tyranni,
10 Et Thebae steterunt altaque Troia fuit.
7 Omnia vertuntur: certe vertuntur amores:
Vinceris aut vincis, haec in amore rotast.
11 Munera quanta dedi vel qualia carmina feci!
Illa tamen numquam ferrea dixit Amo.
Ergo tam multos nimium temerarius annos,
Inproba, qum tulerim teque tuamque domum,
* * *
15 Ecquandone tibi liber sum visus? an usque
In nostrum iacies verba superba caput?

VIII b.

Sic igitur prima moriere aetate, Properti?
Sed morere, interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros Manes, sectetur et umbras,
20 Insultetque rogis, calcet et ossa mea.
Quid? non Antigonae tumulo Boeotius Haemon
Corruit ipse suo saucius ense latus
Et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,
Qua sine Thebanam nollet inire domum?
25 Sed non effugies: mecum moriaris oportet:
Hoc eodem ferro stillet uterque cruor.
Quamvis ista mihi mors est inhonesta futura,
Mors inhonesta quidem, tu moriere tamen.
Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
30 Cessare in thecis pertulit arma sua.
Viderat ille fuga stratos in littore Achivos,
Fervere et Hectorea Dorica castra face,
Viderat informem multa Patroclon arena
Porrectum et sparsas caede iacere comas,
35 Omnia formosam propter Briseida passus:
Tantus in erepto saevit amore dolor.

At postquam sera captivast reddita poena,
  Fortem idem Haemoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cum sim vel matre vel armis,
  Mirum, si de me iure triumphat Amor?

VIIII.

Iste quod est, ego saepe fui, sed fors et in hora
  Hoc ipso eiecto carior alter erit.
Penelope poterat bis denos salva per annos
  Vivere, tam multis femina digna procis,
Coniugium falsa poterat differre Minerva,
  Nocturno solvens texta diurna dolo,
Visura et quamvis numquam speraret Vlixen,
  Illum expectando facta remansit anus.
Nec non exanimem amplectens Briseis Achillen
  Candida vesana verberat ora manu,
Et dominum lavit maerens captiva cruentum,
  Adpositum flavis in Simoenta vadis,
Foedavitque comas, † et tanti corpus Achilli
  Maximaque in parva sustulit ossa manu,
Cum tibi nec Peleus aderat nec caerula mater,
  Scyria nec viduo Deidamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis,
  Tunc etiam felix inter et arma pudor.
At tu non una potuisti nocte vacare,
  Inpia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxistis pocula risu:
  Forsitan et de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ante reliquit:
  Di faciant, isto capta fruare viro!
Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
  Cum capite hoc Stygiae iam poterentur aquae,
Et lectum flentes circum staremus amici?
  Hic ubi tum, pro di, perfida, quisve fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos,
  Aut mea si staret navis in Oceano?
Sed vobis facilest verba et conponere fraudes:

Hoc unum didicit femina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
Nec folia hiberno tam tremefacta Noto,
Quam cito feminea non constat foedus in ira,
Sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
Nunc, quoniam ista tibi placuit sententia, cedam
Tela, precor, pueri, promite acuta magis,
Figite certantes atque hanc mihi solvite vitam:
Sanguis erit vobis maxima palma meus.

* * *

Sidera sunt testes et matutina pruina
Et furtim misero ianua aperta mihi:
Te nihil in vita nobis acceptius umquam:
Nunc quoque eris, quamvis sis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet vestigia lecto:
Solus ero, quoniam non licet esse tuum.
Atque utinam, si forte pios eduximus annos,
Ille vir in medio fiat amore lapis!

* * *

Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani media non sine matre duces.
Quam, mihi si media liceat pugnare puella,
Mortem ego non fugiam morte subire tua.

SEX. PROPERTII
ELEGIARVM
LIBER TERTIVS. [II.]

I [X].

Sed tempus lustrare aliis Helicona choreis,
  Et campum Emathio iam dare tempus equo.
Iam libet et fortes memorare ad proelia turmas
  Et Romana mei dicere castra ducis.
Quod si deficiant vires, audacia certe
  Laus erit: in magnis et voluisse sat est.
Aetas prima canat Veneres, extrema tumultus.
  Bella canam, quando scripta puella meast.
Nunc volo subducto gravior procedere voltu,
  Nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge, anima, ex humili iam carmine, sumite vires,
  Pierides: magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equitem post terga tueri
  Parthorum et Crassos se tenuisse dolet:
India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho,
  Et domus intactae te tremit Arabiae:
Et siqua extremis tellus se subtrahit oris,
  Sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Haec ego castra sequar: vates tua castra canendo
  Magnus ero: servent hunc mihi fata diem!

* * *

Vt caput in magnis ubi non est tangere signis,
  Ponitur hic imos ante corona pedes,
Sic nos nunc, inopes laudis conscendere culmen,
  Pauperibus sacris vilia tura damus.

Nondum etenim Ascraeos norunt mea carmina fontes,
Sed modo Permessi flumine lavit Amor.

II [XI].

* * *

Scribant de te alii vel sis ignota licebit:
Laudet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, secum uno munera lecto
Auferet extremi funeris atra dies:
Et tua transibit contemnens ossa viator,
Nec dicet 'cinis hic docta puella fuit.'

III [XII].

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hic primum vidit sine sensu vivere amantes
Et levibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
Fecit et humano corde volare deum;
Scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
Nostraque non ullis permanet aura locis:
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
Et pharetra ex umero Gnosia utroque iacet;
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem
Nec quisquam ex illo volnere sanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago:
Sed certe pennas perdidit ille suas;
Evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam
Adsiduusque meo sanguine bella gerit.
Qui tibi iocundumst siccis habitare medullis?
I puer, en, alio traice tela tua!
Intactos isto satius temptare veneno:
Non ego, sed tenuis vapulat umbra mea.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet
(Haec mea Musa levis gloria magna tuast),

Qui caput et digitos et lumina nigra puellae
Et canat ut soleant molliter ire pedes.

IIII [XIII].

Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
Spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
Iussit et Ascraeum sic habitare nemus,
Non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,
Aut possim Ismaria ducere valle feras,
Sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu:
Tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formae tantum mirator honestae,
Nec siqua inlustres femina iactat avos:
Me iuvet in gremio doctae legisse puellae,
Auribus et puris scripta probasse mea.
Haec ubi contigerint, populi confusa valeto
Fabula: nam domina iudice tutus ero.
Quae si forte bonas ad pacem verterit aures,
Possum inimicitias tunc ego ferre Iovis.

V.

Quandocumque igitur nostros mors claudet ocellos,
Accipe quae serves funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
Nec tuba sit fati vana querela mei,
Nec mihi tunc fulcro sternatur lectus eburno,
Nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus, adsint
Plebei parvae funeris exequiae.
Sat mea sat magnast, si tres sint pompa libelli,
Quos ego Persephonae maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata sequeris,
Nec fueris nomen lassa vocare meum,
Osculaque in gelidis pones suprema labellis,
Cum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Deinde, ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
Accipiat Manes parvola testa meos,
Et sit in exiguo laurus super addita busto,
Quae tegat extincti funeris umbra locum,
Et duo sint versus, 'qui nunc iacet horrida pulvis,
Vnius hic quondam servus amoris erat.'
Nec minus haec nostri notescet fama sepulchri,
Quam florent Phthii busta cruenta viri.
Tu quoque si quando venies ad fata, memento
Hoc iter: ad lapides cana veni memores.
Interea cave sis nos aspernata sepultos:
Nonnihil ad verum conscia terra sapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
Iussisset quaevis de tribus una soror!
Nam quo tam dubiae servetur spiritus horae?
Nestoris est visus post tria saecla cinis:
Cui si longaevae minuisset fata senectae
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,
Non aut Antilochi vidisset corpus humari,
Diceret aut 'o mors, cur mihi sera venis?'
Tu tamen amisso non numquam flebis amico:
Fas est praeteritos semper amare viros.
Testis, cui niveum quondam percussit Adonem
Venantem Idalio vertice durus aper:
Illis formosum vocitasse paludibus, illuc
Diceris effusa tu, Venus, isse coma.
Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, Manes:
Nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

VI [XIIII].

Non ita Dardanio gavisus Atrida triumphost,
Cum caderent magnae Laomedontis opes,
Nec sic errore exacto laetatus Vlixes,
Cum tetigit carae littora Dulichiae,
Nec sic Electra, salvum cum aspexit Oresten,
Cuius falsa tenens fleverat ossa soror,
Nec sic incolumem Minois Thesea vidit,

Daedalium lino cum duce rexit iter,
Quanta ego praeterita collegi gaudia nocte:
Inmortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex cervicibus ibam,
Dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quaerit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atque utinam non tam sero mihi nota fuisset
Condicio! cineri nunc medicina datur.
Ante pedes caecis lucebat semita nobis:
Scilicet insano nemo in amore videt.
Hoc sensi prodesse magis: contemnite, amantes:
Sic hodie veniet, siqua negavit heri.
Pulsabant alii frustra dominamque vocabant:
Mecum habuit positum lenta puella caput.
Haec mihi devictis potior victoria Parthis,
Haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
Taleque sub nostro nomine carmen erit:
'Has pono ante tuas tibi, diva, Propertius aedes
Exuvias, tota nocte receptus amans.'
Nunc ad te, mea lux, veniat mea littore navis
Servata: an mediis sidat honusta vadis?
Quod si forte aliqua nobis mutabere culpa,
Vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

VII [XV].

O me felicem! o nox mihi candida, et o tu
Lectule deliciis facte beate meis!
Quam multa adposita narramus verba lucerna,
Quantaque sublato lumine rixa fuit!
Nam modo nudatis mecumst luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
Ore suo et dixit 'sicine, lente, iaces?'
Quam vario amplexu mutamus brachia! quantum
Oscula sunt labris nostra morata tuis!

Non iuvat in caeco Venerem corrumpere motu:
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,
Cum Menelaeo surgeret e thalamo,
Nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem
Dicitur et nudae concubuisse deae.
Quod si pertendens animo vestita cubaris,
Scissa veste meas experiere manus:
Quin etiam, si me ulterius provexerit ira,
Ostendes matri brachia laesa tuae.
Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae:
Viderit haec, siquam iam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore:
Nox tibi longa venit nec reditura dies.
Atque utinam haerentes sic nos vincire catena
Velles, ut numquam solveret ulla dies!
Exemplo iunctae tibi sint in amore columbae,
Masculus et totum femina coniugium.
Errat, qui finem vesani quaerit amoris:
Verus amor nullum novit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
Et citius nigros Sol agitabit equos,
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
Aridus et sicco gurgite piscis erit,
Quam possim nostros alio transferre dolores:
Huius ero vivus, mortuus huius ero.
Quod mihi si secum tales concedere noctes
Illa velit, vitae longus et annus erit:
Si dabit haec multas, fiam inmortalis in illis:
Nocte una quivis vel deus esse potest.
Qualem si cuncti cuperent decurrere vitam
Et pressi multo membra iacere mero,
Non ferrum crudele neque esset bellica navis,
Nec nostra Actiacum verteret ossa mare,
Nec totiens propriis circum oppugnata triumphis
Lassa foret crines solvere Roma suos.
Haec certe merito poterunt laudare minores:
Laeserunt nullos pocula nostra deos.

Tu modo, dum licet, o fructum ne desere vitae.
  Omnia si dederis oscula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
  Quae passim calathis strata natare vides,
Sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
  Forsitan includet crastina fata dies.

VIII [XVI].

Praetor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
  Maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?
  A Neptune, tibi qualia dona darem!
Nunc sine me plena fiunt convivia mensa,
  Nunc sine me tota ianua nocte patet.
Quare, si sapis, oblatas ne desere messes
  Et stolidum pleno vellere carpe pecus:
Deinde, ubi consumpto restabit munere pauper,
  Dic alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces nec curat honores,
  Semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro, Venus, o succurre dolori,
  Rumpat ut adsiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amorem?
  Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas
  Et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atque utinam Romae nemo esset dives et ipse
  Straminea posset dux habitare casa!
Numquam venales essent ad munus amicae,
  Atque una fieret cana puella domo;
Non quia septenas noctes seiuncta cubaris,
  Candida tam foedo brachia fusa viro,
Non quia peccaris, testor te, sed quia vulgo
  Formosis levitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis
  Et subito felix nunc mea regna tenet.
Aspice quid donis Eriphyla invenit amaris,

Arserit et quantis nupta Creusa malis.
Nullane sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic vitiis nescit abesse tuis?
Tot iam abiere dies, cum me nec cura theatri
Nec tetigit Campi, nec mea Musa iuvat.
A, pudeat certe, pudeat; nisi forte, quod aiunt,
Turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu conplevit inani
Actia damnatis aequora militibus.
Hunc insanus amor versis dare terga carinis
Iussit et extremo quaerere in orbe fugam.
Caesaris haec virtus et gloria Caesaris haec est:
Illa, qua vicit, condidit arma manu.
Sed quascumque tibi vestes, quoscumque smaragdos,
Quosve dedit flavo lumine chrysolithos,
Haec videam rapidas in vanum ferre procellas,
Quae tibi terra, velim, quae tibi fiat aqua.
Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter et surda neglegit aure preces.
Vidistis toto sonitus percurrere caelo
Fulminaque aetheria desiluisse domo:
Non haec Pleiades faciunt neque aquosus Orion,
Nec sic de nihilo numinis ira calet:
Periuras tunc ille solet punire puellas,
Deceptus quoniam flevit et ipse, deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
Vt timeas, quotiens nubilus Auster erit.

VIIII [XVII].

Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
Hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum vates, quotiens desertus amaras
Explevi noctes, stratus utroque toro.
Vel tu Tantalea moveare ad flumina sorte,
Vt liquor arenti fallat ab ore sitim,
Vel tu Sisyphios licet admirere labores,
Difficile ut toto monte volutet onus:

Durius in terris nihil est quod vivat amante,
  Nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
Quem modo felicem invidia admirante ferebant,
  Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc iacere e duro corpus iuvat, inpia, saxo,
  Sumere et in nostras trita venena manus:
Nec licet in triviis sicca requiescere luna
  Aut per rimosas mittere verba fores.
Quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo:
  Tum flebit, cum in me senserit esse fidem.

X [XVIII].

Adsiduae multis odium peperere querelae:
  Frangitur in tacito femina saepe viro.
Siquid vidisti, semper vidisse negato:
  Aut siquid doluit forte, dolere nega.
Quid mea si canis aetas candesceret annis,
  Et faceret scissas languida ruga genas?
At non Tithoni spernens Aurora senectam
  Desertum Eoa passa iacere domost:
Illum saepe suis decedens fovit in ulnis,
  Quam prius adiunctos sedula lavit equos:
Illum ad vicinos cum amplexa quiesceret Indos,
  Maturos iterumst questa redire dies.
Illa deos currum conscendens dixit iniquos,
  Invitum et terris praestitit officium;
Cui maiora senis Tithoni gaudia vivi,
  Quam gravis amisso Memnone luctus erat.
Cum sene non puduit talem dormire puellam
  Et canae totiens oscula ferre comae.
At tu etiam iuvenem odisti me, perfida, cum sis
  Ipsa anus haud longa curva futura die.
Quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido
  Huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.

XI [XVIII[b].]

Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
  Ludis et externo tincta nitore caput?
Vt natura dedit, sic omnis recta figurast:
  Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellae,
  Quae mentita suas vertit inepta comas.
De me, mi certe poteris formosa videri;
  Mi formosa sat es, si modo saepe venis.
An si caeruleo quaedam sua tempora fuco
  Tinxerit, idcirco caerula forma bonast?
Cum tibi nec frater nec sit tibi filius ullus,
  Frater ego et tibi sim filius unus ego.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
  Nec nimis ornata fronte sedere velis.
Credam ego narranti, noli conmittere, famae:
  Et terram rumor transilit et maria.

XII [XVIIII].

Etsi me invito discedis, Cynthia, Roma,
  Laetor quod sine me devia rura coles.
Nullus erit castis iuvenis corruptor in agris,
  Qui te blanditiis non sinat esse probam;
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
  Nec tibi clamatae somnus amarus erit.
Sola eris et solos spectabis, Cynthia, montes
  Et pecus et fines pauperis agricolae.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi
  Fanaque peccatis plurima causa tuis:
Illic adsidue tauros spectabis arantes
  Et vitem docta ponere falce comas,
Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
  Haedus ubi agrestes corruet ante focos,
Protinus et nuda choreas imitabere sura;
  Omnia ab externo sint modo tuta viro.
Ipse ego venabor: iam nunc me sacra Dianae

Suscipere et Veneri ponere vota iuvat:
Incipiam captare feras et reddere pinu
Cornua et audaces ipse monere canes;
Non tamen ut vastos ausim temptare leones
Aut celer agrestes comminus ire sues.
Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
Excipere et stricto figere avem calamo,
Qua formosa suo Clitumnus flumina luco
Integit et niveos abluit unda boves.
Tu quotiens aliquid conabere, vita, memento
Venturum paucis me tibi Luciferis.
Sic me nec solae poterunt avertere silvae
Nec vaga muscosis flumina fusa iugis,
Quin ego in adsidua mutem tua nomina lingua,
Absenti nemo ne nocuisse velit.

XIII [XX].

Quid fles abducta gravius Briseide? quid fles
Anxia captiva tristius Andromacha?
Quidve mea de fraude deos, insana, fatigas?
Quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna volucris funesta querela
Attica Cecropiis obstrepit in foliis,
Nec tantum Niobae bis sex ad busta superbae
Sollicito lacrimae defluit a Sipylo.
Me licet aeratis astringant brachia nodis,
Sint mea vel Danaes condita membra domo,
In te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
Ferratam Danaes transiliamque domum.
De te quodcumque ad surdas mihi dicitur aures:
Tu modo ne dubita de gravitate mea.
Ossa tibi iuro per matris et ossa parentis
(Si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis!)
Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras:
Ambos una fides auferet, una dies.
Quod si nec nomen nec me tua forma teneret,
Posset servitium mite tenere tuum.

Septima iam plenae deducitur orbita lunae,
Cum de me et de te compita nulla tacent:
Interea nobis non numquam ianua mollis,
Non numquam lecti copia facta tui.
Nec mihi muneribus nox ullast empta beatis:
Quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cum te tam multi peterent, tu me una petisti:
Possum ego naturae non meminisse tuae?
Tum me vel tragicae vexetis Erinyes et me
Inferno damnes, Aeace, iudicio,
Atque inter Tityi volucres mea poena vagetur,
Tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis:
Vltima talis erit, quae mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
Nec cito desisto nec temere incipio.

XIIII [XXI].

A quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
Tantum illi Pantho ne sit amica Venus!
Sed tibi iam videor Dodona verior augur?
Vxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere: nihil pudet? aspice, cantat
Liber: tu nimium credula sola iaces.
Et nunc inter eos tu sermo's, te ille superbus
Dicit se invito saepe fuisse domi.
Dispeream, si quicquam aliud quam gloria de te
Quaeritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
Eiectae tenuit namque Creusa domum.
Sic a Dulichio iuvenest elusa Calypso:
Vidit amatorem pandere vela suum.
A nimium faciles aurem praebere puellae,
Discite desertae non temere esse bonae.
Hinc quoque qui restat? iam pridem quaeritur alter:
Experta in primo, stulta, cavere potes.

Nos quocumque loco, nos omni tempore tecum
  Sive aegra pariter sive valente sumus.

XV [XXII].

Scis here mi multas pariter placuisse puellas,
  Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,
  O nimis exitio nata theatra meo,
Sive aliquis molli diducit candida gestu
  Brachia seu varios incinit ore modos!
Interea nostri quaerunt sibi volnus ocelli,
  Candida non tecto pectore siqua sedet,
Sive vagi crines puris in frontibus errant,
  Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quae si forte aliquid voltu mihi dura negarat,
  Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?
  Quod quaeris, curae non habet ullus amor.
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris,
  Et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Vnicuique dedit vitium natura creato:
  Mi fortuna aliquid semper amare dedit:
Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
  Numquam ad formosas, invide, caecus ero.
Sed tibi si exiles videor tenuatus in artus,
  Falleris: haut umquamst culta labore Venus.
Percunctere licet: saepest experta puella
  Officium tota nocte valere meum.
Iuppiter Alcmenae geminas requieverat Arctos,
  Et caelum noctu bis sine rege fuit,
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit:
  Nullus amor vires eripit ipse suas.
Quid? cum e conplexu Briseidos iret Achilles,
  Num fugere minus Thessala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachae lecto cum surgeret Hector,
  Bella Mycenaeae non timuere rates?

Ille vel hic classes poterat vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Aspice, uti caelo modo sol modo luna ministret:
Sic etiam nobis una puella parumst.
Altera me cupidis teneat foveatque lacertis,
Altera si quando non sinit esse locum,
Aut si forte irata meo sit facta ministro,
Vt sciat esse aliam, quae velit esse mea.
Nam melius duo defendunt retinacula navim,
Tutius et geminos anxia mater alit.

XVI [XXII b].

Aut si es dura, nega: sin es non dura, venito.
Quid iuvat a, nullo ponere verba loco?
Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
Speranti subito siqua venire negat.
Quanta illum toto versant suspiria lecto,
Cum recipi, quem non noverit illa, putat.
Et rursus puerum quaerendo audita fatigat,
Quem, quae scire timet, quaerere plura iubet.
* * *

XVII [XXIII].

Cui fuit indocti fugienda haec semita volgi,
Ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aquast.
Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
Vt promissa suae verba ferat dominae?
Et quaerit totiens 'quaenam nunc porticus illam
Integit?' et 'campo quo movet illa pedes?'
Deinde, ubi pertuleris, quos dicit fama, labores
Herculis, ut scribat 'muneris ecquid habes?'
Cernere uti possis voltum custodis amari,
Captus et inmunda saepe latere casa?
Quam care semel in toto nox vertitur anno!
A pereant, siquos ianua clausa iuvat!
Contra, reiecto quae libera vadit amictu,

Custodum et nullo saepta timore, placet.
Cui saepe inmundo Sacra conteritur Via socco,
Nec sinit esse moram, siquis adire velit.
Differet haec numquam nec poscet garrula, quod te
Astrictus ploret saepe dedisse pater,
Nec dicet 'timeo, propera iam surgere, quaeso:
Infelix, hodie vir mihi rure venit.'
Et quas Euphrates et quas mihi misit Orontes,
Me iuerint: nolim furta pudica tori;
Libertas quoniam nulli iam restat amanti:
[Nullus liber erit, siquis amare volet].

XVIII [XXIIII].

'Tu loqueris, cum sis iam noto fabula libro
Et tua sit toto Cynthia lecta foro:
Cui non his verbis aspergat tempora sudor?
Haut pudor ingenuis, haut reticendus amor.'
Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
Non ego nequitiae dicerer esse caput,
Nec sic per totam infamis traducerer urbem,
Vrerer et quamvis, nomine verba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles:
Parcius infamant: num tibi causa levis?
Et modo pavonis caudae flabella superbae
Et manibus dura frigus habere pila
Et cupit iratum talos me poscere eburnos,
Quaeque nitent Sacra vilia dona Via.
A peream, si me ista movent dispendia: sed me
Fallaci dominae am pudet esse iocum.

XVIIII.

Hoc erat in primis quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse levem?
Vna aut altera nox nondumst in amore peracta,
Et dicor lecto iam gravis esse tuo.
Me modo laudabas et carmina nostra legebas:

Ille tuus pennas tam cito vertit amor?

* * *

Contendat mecum ingenio, contendat et arte,
In primis una discat amare domo:
Si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras
Et tibi ab Hesperio mala dracone ferat,
Trita venena libens et naufragus ebibat undas
Et numquam pro te deneget esse miser
(Quos utinam in nobis, vita, experiare labores!):
Iam tibi de timidis iste superbus erit,
Qui nunc se in tumidum iactando venit honorem:
Discidium vobis proximus annus erit.
At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
Non labor Alcidae, non niger ille dies.
Tu mea conpones et dices 'ossa, Properti,
Haec tua sunt: eheu tu mihi certus eras,
Certus eras eheu, quamvis nec sanguine avito
Nobilis et quamvis haut ita dives eras.'
Nil ego non patiar, numquam me iniuria mutat:
Ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego non paucos ista periisse figura,
Credo ego sed multos non habuisse fidem.
Parvo dilexit spatio Minoida Theseus,
Phyllida Demophoon, hospes uterque malus.
Iam tibi Iasonia notast Medea carina
Et modo servato sola relicta viro.
Durast, quae multis simulatum fingit amorem,
Et se plus uni siqua parare potest.
Noli nobilibus, noli conferre beatis:
Vix venit, extremo qui legat ossa die;
Ni tibi nos erimus: sed tu potius precor ut me
Demissis plangas pectora nuda comis.

XX [XXV].

Vnica nata meo pulcherrima cura dolori,
Excludit quoniam sors mea 'saepe veni',
Ista meis fiet notissima forma libellis,

Calve, tua venia, pace, Catulle, tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
Grandaevique negant ducere aratra boves,
Putris et in vacua requiescit navis arena,
Et vetus in templo bellica parma vacat:
At me ab amore tuo diducet nulla senectus,
Sive ego Tithonus sive ego Nestor ero.
Nonne fuit satius duro servire tyranno
Et gemere in tauro, saeve Perille, tuo?
Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu?
Caucasias etiam si pateremur aves?
Sed tamen obsistam. teritur rubigine mucro
Ferreus et parvo saepe liquore silex:
At nullo dominae teritur molimine amator:
Restat et inmerita sustinet aure minas.
Vltro contemptus rogat et peccasse fatetur
Laesus et invitis ipse redit pedibus.
Tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
Credule, nulla diu femina pondus habet.
An quisquam in mediis persolvit vota procellis,
Cum saepe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto deposcit praemia cursu,
Septima quam metam triverit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundi:
Siqua venit sero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Namque in amore suo semper sua maxima cuique
Nescioquo pacto verba nocere solent.
Quamvis te persaepe vocet, semel ire memento:
Invidiam quod habet, non solet esse diu.
At si saecla forent antiquis † grata puellis,
Essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt saecula mores:
Vnus quisque sua noverit ire via.
At vos, qui officia in multos revocatis amores,
Quantum sic cruciat lumina vestra dolor!
Vidistis pleno teneram candore puellam,

Vidistis fuscam, ducit uterque color:
Vidistis quandam Argiva prodire figura,
Vidistis nostras, utraque forma rapit:
Illaque plebeio vel sit sandycis amictu,
Haec atque illa mali vulneris una viast;
Cum satis una tuis insomnia portet ocellis,
Vna sit et cuivis femina multa mala.

XXI [XXVI].

Vidi te in somnis fracta, mea vita, carina
Ionio lassas ducere rore manus,
Et quaecumque in me fueras mentita fateri,
Nec iam umore graves tollere posse comas,
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore vexit ovis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
Atque tua labens navita fleret aqua!
Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
Quaeque tibi excepi tum, dea Leucothoe!
13 Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
Esses Ionii facta puella maris,
Et tibi ob invidiam Nereides increpitarent,
Candida Nesaee, caerula Cymothoe.
Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
11 At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
12 Saepe meum nomen iam peritura vocas.
19 Iamque ego conabar summo me mittere saxo,
Cum mihi discussit talia visa metus.

XXII.

Nunc admirentur quod tam mihi pulchra puella
Serviat et tota dicar in urbe potens.
Non, si iam Gygae redeant et flumina Croesi,
Dicat 'de nostro surge, poeta, toro.'

Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos:
Carmina tam sancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest:
Qui dare multa potest, multa et amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
Hanc sequar et fidos una aget aura duos.
Vnum litus erit sopitis unaque tecto
Arbor, et ex una saepe bibemus aqua,
Et tabula una duos poterit conponere amantes,
Prora cubile mihi seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar: saevus licet urgeat Eurus
Velaque in incertum frigidus Auster agat,
Quicumque et venti miserum vexastis Vlixen
Et Danaum Euboico littore mille rates,
Et qui movistis duo † littora, cum rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non umquam desit ocellis,
Incendat navem Iuppiter ipse licet.
Certe isdem nudi pariter iactabimur oris:
Me licet unda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Iovi.
Testis Amymone, latices cum ferret, in Argis
Conpressa et Lernae pulsa tridente palus.
Iam deus amplexu votum persolvit, at illi
Aurea divinas urna profudit aquas.
Crudelem et Borean rapta Orithyia negavit:
Hic deus et terras et maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla nec umquam
Alternante vacans vasta Charybdis aqua,
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris:
Purus et Orion, purus et Haedus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhonestus erit.

XXIII [XXVII].

Et vos incertam, mortales, funeris horam
  Quaeritis, et qua sit mors aditura via,
Quaeritis et caelo, Phoenicum inventa, sereno,
  Quae sit stella homini commoda quaeque mala,
Seu pedibus Parthos sequitur seu classe Britannos,
  Et maris et terrae caeca pericla viae;
Rursus et obiectum fletis caput esse tumultu,
  Cum Mavors dubias miscet utrimque manus;
Praeterea domibus flammam metuisque ruinas,
  Neu subeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans novit, quando periturus et a qua
  Morte, neque hic Boreae flabra neque arma timet.
Iam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,
  Cernat et infernae tristia vela ratis:
Si modo damnatum revocaverit aura puellae,
  Concessum nulla lege redibit iter.

XXIIII [XXVIII].

Iuppiter, adfectae tandem miserere puellae:
  Tam formosa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus, quo torridus aestuat aer,
  Incipit et sicco fervere terra Cane.
Sed non tam ardoris culpast neque crimina caeli,
  Quam totiens sanctos non habuisse deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante puellas:
  Quidquid iurarunt, ventus et unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus ipsa paremque?
  Per se formosis invidiosa deast.
An contempta tibi Iunonis templa Pelasgae?
  Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper, formosae, non nostis parcere verbis.
  Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi vexatae per multa pericula vitae
  Extremo veniet mollior hora die.
Io versa caput primos mugiverat annos:

Nunc dea, quae Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam prima Thebis aetate fugatast:
Hanc miser inplorat navita Leucothoen.
Andromede monstris fuerat devota marinis:
Haec eadem Persei nobilis uxor erat.
Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:
Haec nocturna suo sidere vela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
Illa sepulturae fata beata tuae.
Narrabis Semelae, quo sit formosa periclo,
Credet et illa, suo docta puella malo;
Et tibi Maeonias inter heroidas omnes
Primus erit nulla non tribuente locus.
Nunc, utcumque potes, fato gere saucia morem:
Et deus et durus vertitur ipse dies.
Hoc tibi vel poterit, coniunx, ignoscere Iuno:
Frangitur et Iuno, siqua puella perit.

XXV.

Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
Et iacet extincto laurus adusta foco,
Et iam Luna negat totiens descendere caelo,
Nigraque funestum concinit omen avis.
Vna ratis fati nostros portabit amores
Caerula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quaeso, miserere duorum.
Vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
Scribam ego 'per magnum salva puella Iovem;'
Ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
Narrabitque sedens longa pericla sua.

XXVI.

Haec tua, Persephone, maneat clementia, nec tu,
Persephonae coniunx, saevior esse velis.
Sunt apud infernos tot milia formosarum:

Pulchra sit in superis, si licet, una locis.
Vobiscumst Iope, vobiscum candida Tyro,
Vobiscum Europe nec proba Pasiphae,
Et quot Troia tulit vetus et quot Achaia formas,
Et Thebe et Priami diruta regna senis:
Et quaecumque erat in numero Romana puella,
Occidit: has omnes ignis avarus habet.
Nec forma aeternum aut cuiquamst fortuna perennis:
Longius aut propius mors sua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno dimissa periclo,
Munera Dianae debita redde choros,
Redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae,
Votivas noctes et mihi solve decem.

XXVII [XXVIIII].

Extrema, mea lux, cum potus nocte vagarer,
Nec me servorum duceret ulla manus,
Obvia, nescioquot pueri, mihi turba minuta
Venerat (hos vetuit me numerare timor),
Quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
Pars etiam visast vincla parare mihi.
Sed nudi fuerunt. quorum lascivior unus,
'Arripite hunc,' inquit, 'nam bene nostis eum:
Hic erat, hunc mulier nobis irata locavit.'
Dixit, et in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere, et alter,
'Intereat, qui nos non putat esse deos!
Haec te non meritum totas expectat in horas:
At tu nescioquas quaeris, inepte, foris.
Quae cum Sidoniae nocturna ligamina mitrae
Solverit atque oculos moverit illa graves,
Adflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipse suis fecit Amor manibus.
Parcite iam, fratres, iam certos spondet amores,
Et iam ad mandatam venimus ecce domum.'
Atque ita mi iniecto dixerunt rursus amictu

'I nunc et noctes disce manere domi.'
Mane erat, et volui, si sola quiesceret illa,
Visere: et in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui: non illa mihi formosior umquam
Visa, neque ostrina cum fuit in tunica,
Ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
Neu sibi neve mihi quae nocitura forent:
Talis visa mihi somno dimissa recenti.
En quantum per se candida forma valet!
'Quo tu matutinus' ait 'speculator amicae?
Me similem vestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis: sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu vel siquis verior esse potest.
Apparent non ulla toro vestigia presso,
Signa voluptatis, nec iacuisse duos.
Aspice, ut in toto nullus mihi corpore surgat
Spiritus admisso notus adulterio.'
Dixit, et opposita propellens savia dextra
Prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custodi excludor amoris:
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

XXVIII [XXX].

Quo fugis a demens? nullast fuga: tu licet usque
Ad Tanain fugias, usque sequetur Amor.
Non si Pegaseo vecteris in aere dorso,
Nec tibi si Persei moverit ala pedes,
Vel si te sectae rapiant talaribus aurae,
Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput, instat amanti,
Et gravis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos et tollere numquam
Te patietur humo lumina capta semel.
Et, iam si pecces, deus exorabilis illest,
Si modo praesentes viderit esse preces.
Ista senes licet accusent convivia duri:
Nos modo propositum, vita, teramus iter.

Illorum antiquis onerentur legibus aures:
Hic locus est, in quo, tibia docta, sones,
Quae non iure vado Maeandri iacta natasti,
Turpia cum faceret Palladis ora tumor.
Num iam, dure, paras Phrygias nunc ire per undas
Et petere Hyrcani littora Eoa maris,
Spargere et alterna communes caede Penates
Et ferre ad patrios praemia dira Lares?
Vna contentum pudeat me vivere amica?
Hoc si crimen erit, crimen Amoris erit:
Mi nemo obiciat. libeat tibi, Cynthia, mecum
Roscida muscosis antra tenere iugis.
Illic aspicies scopulis haerere sorores
Et canere antiqui dulcia furta Iovis,
Vt Semelast combustus, ut est deperditus Io,
Denique ut ad Troiae tecta volarit avis.
Quod si nemo extat, qui vicerit alitis arma,
Communis culpae cur reus unus agor?
Nec tu virginibus reverentia moveris ora:
Hic quoque non nescit quid sit amare chorus;
Si tamen Oeagri quaedam conpressa figura
Bistoniis olim rupibus accubuit.
Hic ubi me prima statuent in parte choreae,
Et medius docta cuspide Bacchus erit,
Tum capiti sacros patiar pendere corymbos:
Nam sine te nostrum non valet ingenium.

XXVIIII [XXXI].

Quaeris, cur veniam tibi tardior. aurea Phoebi
Porticus a magno Caesare aperta fuit.
Tota erat in speciem Poenis digesta columnis,
Inter quas Danai femina turba senis.
Hic equidem Phoebo visus mihi pulchrior ipso
Marmoreus tacita carmen hiare lyra:
Atque aram circum steterant armenta Myronis,
Quattuor artifices, vivida signa, boves.
Tum medium claro surgebat marmore templum

Et patria Phoebo carius Ortygia.
In quo Solis erat supra fastigia currus,
Et valvae, Libyci nobile dentis opus,
Altera deiectos Parnasi vertice Gallos,
Altera maerebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem deus ipse interque sororem
Pythius in longa carmina veste sonat.

XXX [XXXII].

Qui videt, is peccat: qui te non viderit ergo,
Non cupiet: facti lumina crimen habent.
Nam quid Praenesti dubias, o Cynthia, sortes,
Quid petis Aeaei moenia Telegoni?
Cur aut te Herculeum deportant esseda Tibur?
Appia cur totiens te via ducit anus?
Hoc utinam spatiere loco, quodcumque vacabis,
Cynthia! nam tibi me credere turba vetat,
Cum videt accensis devotam currere taedis
In nemus et Triviae lumina ferre deae.
Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
Porticus, aulaeis nobilis Attalicis,
Et creber platanis pariter surgentibus ordo,
Flumina sopito quaeque Anione cadunt,
Tot leviter lymphis tota crepitantibus urbe
Cum subito Triton ore recondit aquam.
Falleris, ista tui furtum via monstrat amoris:
Non urbem, demens, lumina nostra fugis:
Nil agis, insidias in me conponis inanes,
Tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est: famae iactura pudicae
Tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te nostras † me laedit ad aures
Rumor, et in tota non bonus urbe fuit.
Sed tu non debes inimicae credere linguae:
Semper formosis fabula poena fuit.
Non tua deprenso damnatast fama veneno:
Testis eris puras, Phoebe, videre manus.

Sin autem longo nox una aut altera lusu
  Consumptast, non me crimina parva movent.
Tyndaris externo patriam mutavit amore
  Et sine decreto viva reducta domumst.
Ipsa Venus, quamvis corrupta libidine Martis,
  Nec minus in caelo semper honesta fuit,
Quamvis Ida palam pastorem dicat amasse
  Atque inter pecudes accubuisse deam.
Hoc et Hamadryadum spectavit turba sororum
  Silenique senes et pater ipse chori,
Cum quibus Idaeo legisti poma sub antro,
  Supposita excipiens Naica dona manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quaerit
  'Cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?'
O nimium nostro felicem tempore Romam,
  Si contra mores una puella facit!
Haec eadem ante illam inpune et Lesbia fecit:
  Quae sequitur, certest invidiosa minus.
Qui quaerit Latias veteres durasque Sabinas,
  Hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
Tu prius et fluctus poteris siccare marinos
  Altaque mortali deripere astra manu,
Quam facere, ut nostrae nolint peccare puellae:
  Hic mos Saturno regna tenente fuit.
At cum Deucalionis aquae fluxere per orbem,
  Et post antiqui Deucalionis aquas,
Dic mihi, quis potuit lectum servare pudicum,
  Quae dea cum solo vivere sola deo?
Vxorem quondam magni Minois, ut aiunt,
  Corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minus aerato Danae circumdata muro
  Non potuit magno casta negare Iovi.
Quod si tu Graias aequesque imitata Latinas,
  Semper vive meo libera iudicio.

XXXI [XXXIII].

Tristia iam redeunt iterum sollemnia nobis:
  Cynthia iam noctes est operata decem.

Atque utinam pereat, Nilo quae sacra tepente
  Misit matronis Inachis Ausoniis!
Quae dea tam cupidos totiens divisit amantes?
  Quaecumque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Iovis occultis in amoribus, Io,
  Sensisti, multas quid sit inire vias,
Cum te iussit habere puellam cornua Iuno
  Et pecoris duro perdere verba sono.
A quotiens quernis laesisti frondibus ora!
  Mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
  Iuppiter, idcirco facta superba dea's?
An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
  Cur tibi tam longa Roma petita via?
Quidve tibi prodest viduas dormire puellas?
  Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt,
Aut nos e nostra te, saeva, fugabimus urbe:
  Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quae nostro nimium placata dolore's,
  Noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis et verba sinis mea ludere, cum iam
  Flectant Icarii sidera tarda boves.
Lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes.
  An nondumst talos mittere lassa manus?
A pereat, quicumque meracas repperit uvas
  Corrupitque bonas nectare primus aquas!
Icare Cecropiis merito iugulate colonis,
  Pampineus nosti quam sit amarus odor.
Tuque o Eurytion vino Centaure peristi,
  Nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur aetas,
  Vino saepe suum nescit amica virum.
Me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!
  Iam bibe: formosa's: nil tibi vina nocent,
Cum tua praependent demissae in pocula sertae
  Et mea deducta carmina voce legis.
Largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
  Spumet et aurato mollius in calice.

Nulla tamen lecto recipit se sola libenter:
Est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.
Semper in absentes felicior aestus amantes:
Elevat adsiduos copia longa viros.

XXXII [XXXIIII].

Cur quisquam faciem dominae iam credit amico?
Sic erepta mihi paene puella meast.
Expertus dico, nemost in amore fidelis:
Formosam raro non sibi quisque petit.
Polluit ille deus cognatos, solvit amicos,
Et bene concordes tristia ad arma vocat.
Tros et in hospitium Menelao venit adulter:
Colchis et ignotum nonne secuta virumst?
Lynceu, tune meam potuisti, perfide, curam
Tangere? nonne tuae tum cecidere manus?
Quid si non constans illa et tam certa fuisset?
Posses in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus vel perde veneno:
A domina tantum te modo tolle mea.
Te socium vitae, te corporis esse licebit,
Te dominum admitto rebus, amice, meis:
Lecto te solum, lecto te deprecor uno:
Rivalem possum non ego ferre Iovem.
Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras,
Stultus, quod nullo saepe timore tremo.
Vna tamen causast, cur crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed numquam vitae fallet me ruga severae:
Omnes iam norunt, quam sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores.
Solum te nostros laetor adire deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
Proderit aut rerum dicere posse vias?
Aut quid epe Chii tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuvat in magno vester amore senex.
Tu satius memorem lusus imitere Philetan

Et non inflati somnia Callimachi.
Nam cursus licet Aetoli referas Acheloi,
Fluxerit ut magno tactus amore liquor,
Atque etiam ut Phrygio fallax Maeandria campo
Errat et ipsa suas decipit unda vias,
Qualis et Adrasti fuerit vocalis Arion,
Tristis ad Archemori funera victor equos:
Non prosint tibi quadrigae fata Amphiareae
Aut Capanei magno grata ruina Iovi.
Desine et Aeschyleo conponere verba cothurno,
Desine, et ad molles membra resolve choros.
Incipe iam angusto versus incudere torno,
Inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero:
Despicit et magnos recta puella deos.
Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
Nec cur fraternis Luna laboret equis,
Nec si post Stygias aliquid restabimus undas,
Nec si consulto fulmina missa tonent.
Sed non ante gravi taurus succumbit aratro,
Cornua quam validis haeserit in laqueis,
Nec tu tam duros per te patieris amores:
Trux tamen a nobis ante domandus eris.
Aspice me, cui parva domi fortuna relictast,
Nullus et antiquo Marte triumphus avi,
Vt regnem mixtas inter conviva puellas
Hoc ego, quo tibi nunc elevor, ingenio.
Me iuvet hesternis positum languere corollis,
Quem tetigit iactu certus ad ossa deus,
Actia Vergilium custodis littora Phoebi,
Caesaris et fortes dicere posse rates,
Qui nunc Aeneae Troiani suscitat arma
Iactaque Lavinis moenia littoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Grai:
Nescioquid maius nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galaesi
Thyrsin et attritis Daphnin harundinibus,
Vtque decem possint corrumpere mala puellas,

Missus et inpressis haedus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores!
Huic licet ingratae Tityrus ipse canat:
Felix intactum Corydon qui temptat Alexin
Agricolae domini carpere delicias!
Quamvis ille sua lassus requiescat avena,
Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Ascraei veteris praecepta poetae,
Quo seges in campo, quo viret uva iugo.
Tale facis carmen, docta testudine quale
Cynthius inpositis temperat articulis.
Non tamen haec ulli venient ingrata legenti,
Sive in amore rudis sive peritus erit.
Nec minor his animis aut, †si minor, ore canorus
Anseris indocto carmine cessit olor.
Haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiae maxima flamma suae.
Haec quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,
Lesbia quis ipsa notior est Helena.
Haec etiam docti confessast pagina Calvi,
Cum caneret miserae funera Quintiliae.
Et modo formosa quam multa Lycoride Gallus
Mortuus inferna vulnera lavit aqua!
Cynthia quin etiam versu laudata Properti,
Hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. PROPERTII

ELEGIARVM

LIBER QVARTVS. III.

I.

Callimachi Manes et Coi sacra Philetae,
  In vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
  Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite, quo pariter carmen tenuastis in antro?
  Quove pede ingressi? quamve bibistis aquam?
A valeat, Phoebum quicumque moratur in armis!
  Exactus tenui pumice versus eat,
Quo me Fama levat terra sublimis, et a me
  Nata coronatis Musa triumphat equis,
Et mecum in curru parvi vectantur Amores,
  Scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
  Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
  Qui finem imperii Bactra futura canent.
Sed, quod pace legas, opus hoc de monte sororum
  Detulit intacta pagina nostra via.
Mollia, Pegasides, date vestro serta poetae:
  Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi quod vivo detraxerit invida turba,
  Post obitum duplici fenore reddet Honos.
Omnia post obitum fingit maiora vetustas,
  Maius ab exequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces,
  Fluminaque Haemonio cominus isse viro,

Idaeum Simoenta Iovis cum prole Scamandro,
  Hectora per campos ter maculasse rotas?
Deiphobumque Helenumque et Polydamanta et armis
  Qualemcumque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
  Troia bis Oetaei numine capta dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
  Posteritate suum crescere sensit opus.
Meque inter seros laudabit Roma nepotes:
  Illum post cineres auguror ipse diem.
Ne mea contempto lapis indicet ossa sepulcro,
  Provisumst Lycio vota probante deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
  Gaudeat in solito tacta puella sono.
Orphea delenisse feras et concita dicunt
  Flumina Threicia sustinuisse lyra:
Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
  Sponte sua in muri membra coisse ferunt:
Quin etiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna
  Ad tua rorantes carmina flexit equos:
Miremur, nobis et Baccho et Apolline dextro,
  Turba puellarum si mea verba colit?
Quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
  Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas,
  Non operosa rigat Marcius antra liquor;
At Musae comites et carmina cara legenti,
  Et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata, meo siqua es celebrata libello!
  Carmina erunt formae tot monimenta tuae.
Nam neque pyramidum sumptus ad sidera ducti,
  Nec Iovis Elei caelum imitata domus,
Nec Mausolei dives fortuna sepulchri
  Mortis ab extrema condicione vacant.
Aut illis flamma aut imber subducet honores,
  Annorum aut ictu pondera victa ruent.

At non ingenio quaesitum nomen ab aevo
  Excidet: ingenio stat sine morte decus.

II [III].

Visus eram molli recubans Heliconis in umbra,
  Bellorophontei qua fluit umor equi,
Reges, Alba, tuos et regum facta tuorum,
  Tantum operis, nervis hiscere posse meis,
Parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
  Vnde pater sitiens Ennius ante bibit,
Et cecini Curios fratres et Horatia pila,
  Regiaque Aemilia vecta tropaea rate,
Victricesque moras Fabii pugnamque sinistram
  Cannensem et versos ad pia vota deos,
Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,
  Anseris et tutum voce fuisse Iovem;
Cum me Castalia speculans ex arbore Phoebus
  Sic ait aurata nixus ad antra lyra:
'Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
  Carminis heroi tangere iussit opus?
Non hinc ulla tibi sperandast fama, Properti:
  Mollia sunt parvis prata terenda rotis,
Vt tuus in scamno iactetur saepe libellus,
  Quem legat expectans sola puella virum.
Cur tua praescripto sevectast pagina gyro?
  Non est ingenii cymba gravanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat harenas:
  Tutus eris: medio maxima turba marist.'
Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,
  Qua nova muscoso semita facta solost.
Hic erat adfixis viridis spelunca lapillis,
  Pendebantque cavis tympana pumicibus.
Orgia mustarum et Sileni patris imago
  Fictilis et calami, Pan Tegeaee, tui,
Et Veneris dominae volucres, mea turba, columbae
  Tingunt Gorgonio Punica rostra lacu,
Diversaeque novem sortitae rura puellae

Exercent teneras in sua dona manus.
Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis
Aptat, at illa manu texit utraque rosam.
E quarum numero me contigit una dearum:
Vt reor a facie, Calliopea fuit:
'Contentus niveis semper vectabere cygnis,
Nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco praeconia classica cornu
Flare nec Aonium tinguere Marte nemus,
Aut quibus in campis Mariano proelia signo
Stent et Teutonicas Roma refringat opes,
Barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
Saucia maerenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes
Nocturnaeque canes ebria signa fugae,
Vt per te clausas sciat excantare puellas,
Qui volet austeros arte ferire viros.'
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis
Ora Philetaea nostra rigavit aqua.

III [IIII].

Arma deus Caesar dites meditatur ad Indos,
Et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna, viri, merces; parat ultima terra triumphos:
Tigris et Euphrates sub sua iura fluent:
Sera, sed Ausoniis veniet provincia virgis:
Adsuescent Latio Partha tropaea Iovi.
Ite agite, expertae bello date lintea prorae
Et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos clademque piate:
Ite et Romanae consulite historiae.
Mars pater et sacrae fatalia lumina Vestae,
Ante meos obitus sit, precor, illa dies,
Qua videam spoliis oneratos Caesaris axes,
Ad vulgi plausus saepe resistere equos,
Inque sinu carae nixus spectare puellae
Incipiam et titulis oppida capta legam,

Tela fugacis equi et bracati militis arcus
Et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam serva prolem, Venus: hoc sit in aevum,
Cernis ab Aenea quod superesse caput.
Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
Me sat erit Sacra plaudere posse Via.

IIII [V].

Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum domina proelia dura mea:
Nec tamen inviso pectus mihi carpitur auro,
Nec bibit e gemma divite nostra sitis,
Nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
Nec miser aera paro clade, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo!
Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora disponens mentem non vidit in arte.
Recta animi primum debuit esse via.
Nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
Quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
Haut ullas portabis opes Acherontis ad undas:
Nudus ad infernas, stulte, vehere rates.
Victor cum victis pariter miscebitur umbris:
Consule cum Mario, capte Iugurtha, sedes.
Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro:
Optima mors, Parcae quae venit acta die.
Me iuvat in prima coluisse Helicona iuventa
Musarumque choris inplicuisse manus:
Me iuvat et multo mentem vincire Lyaeo
Et caput in verna semper habere rosa.
Atque ubi iam Venerem gravis interceperit aetas,
Sparserit et nigras alba senecta comas,
Tum mihi naturae libeat perdiscere mores,
Quis deus hanc mundi temperet arte domum,
Qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
Cornibus in plenum menstrua luna redit,
Vnde salo superant venti, quid flamine captet

Eurus, et in nubes unde perennis aqua,
Sit ventura dies, mundi quae subruat arces,
Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas,
Aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
Solis et atratis luxerit orbis equis,
Cur serus versare boves et plaustra Bootes,
Pleiadum spisso cur coit igne chorus,
Curve suos fines altum non exeat aequor,
Plenus et in partes quatuor annus eat,
Sub terris sint iura deum et tormenta nocentum,
Tisiphones atro si furit angue caput,
Aut Alcmaeoniae furiae aut ieiunia Phinei,
Num rota, num scopuli, num sitis inter aquas,
Num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, et Tityo iugera pauca novem,
An ficta in miseras descendit fabula gentes,
Et timor haut ultra quam rogus esse potest.
Exitus hic vitae superet mihi: vos, quibus arma
Grata magis, Crassi signa referte domum.

V [VI].

Dic mihi de nostra, quae sentis, vera puella:
Sic tibi sint dominae, Lygdame, dempta iuga.
Num me laetitia tumefactum fallis inani,
Haec referens, quae me credere velle putas?
Omnis enim debet sine vano nuntius esse,
Maioremque timens servus habere fidem.
Nunc mihi, siqua tenes, ab origine dicere prima
Incipe: suspensis auribus ista bibam.
Sicine eam incomptis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
Ornabat niveas nullane gemma manus?
At maestam teneris vestem pendere lacertis,
Scriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus, et tristes sua pensa ministrae
Carpebant, medio nebat et ipsa loco,

Vmidaque inpressa siccabat lumina lana,
  Rettulit et querulo iurgia nostra sono?
'Haec te teste mihi promissast, Lygdame, merces?
  Est poenae servo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto,
  Aequalem multa dicere habere domo!
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto.
  Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis inproba vicit:
  Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranae portenta rubetae
  Et lecta exectis anguibus ossa trahunt.
Et strigis inventae per busta iacentia plumae,
  Cinctaque funesto lanea vitta toro.
Si non vana canunt mea somnia, Lygdame, testor,
  Poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes,
Putris et in vacuo texetur aranea lecto:
  Noctibus illorum dormiet ipsa Venus.'
Quae tibi si veris animis est questa puella,
  Hac eadem rursus, Lygdame, curre via
Et mea cum multis lacrimis mandata reporta.
  Iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili inpositum torquerier igni
  Iurabo et bis sex integer esse dies.
Quodsin e tanto felix concordia bello
  Extiterit, per me, Lygdame, liber eris.

VI [VII].

Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae!
  Per te inmaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula praebes:
  Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Paetum ad Pharios tendentem lintea portus
  Obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo
  Et nova longinquis piscibus esca natat,
Et mater non iusta piae dare debita terrae

Nec pote cognatos inter humare rogos,
Sed tua nunc volucres astant super ossa marinae,
Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne marest.
Infelix Aquilo, raptae timor Orithyiae,
Quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
Portabat sanctos alveus ille viros.
Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti
Mater in ore tibist? non habet unda deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
Omnia detrito vincula fune cadunt.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
Quae notat Argynni poena Athamantiadae.
Hoc iuvene amisso classem non solvit Atrides,
Pro qua mactatast Iphigenia mora.
Ite, rates curvas et leti texite causas:
Ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat fatis, adiecimus undas:
Fortunae miseras auximus arte vias.
Ancora te teneat, quem non tenuere Penates?
Quid meritum dicas, cui sua terra parumst?
Ventorumst, quodcumque paras: haut ulla carina
Consenuit, fallit portus et ipse fidem.
Natura insidians pontum substravit avaris:
Vt tibi succedat, vix semel esse potest.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
Naufraga cum vasto Graecia tracta salost.
Paulatim socium iacturam flevit Vlixes,
In mare cui soliti non valuere doli.
Quod si contentus patrio bove verteret agros,
Verbaque duxisset pondus habere mea,
Viveret ante suos dulcis conviva Penates,
Pauper, at in terra, nil ubi flare potest.
Non tulit hic Paetus stridorem audire procellae
Et duro teneras laedere fune manus,
Sed thyio thalamo aut Oricia terebintho
Et fultum pluma versicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abstulit ungues,

Et miser invisam traxit hiatus aquam:
Hunc parvo ferri vidit nox inproba ligno.
Paetus ut occideret, tot coiere mala.
Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis,
Cum moribunda niger clauderet ora liquor:
'Di maris Aegaei quos sunt penes aequora, Venti,
Et quaecumque meum degravat unda caput,
Quo rapitis miseros tenerae lanuginis annos?
Attulimus longas in freta vestra manus.
A miser alcyonum scopulis adfigar acutis:
In me caeruleo fuscina sumpta deost.
At saltem Italiae regionibus advehat aestus:
Hoc de me sat erit si modo matris erit.'
Subtrahit haec fantem torta vertigine fluctus;
Vltima quae Paeto voxque diesque fuit.
O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
Et tu materno tacta dolore Theti
(Vos decuit lasso supponere brachia mento:
Non poterat vestras ille gravare manus),
Reddite corpus humo (positast in gurgite vita); 25
Paetum sponte tua, vilis arena, tegas;
Et quotiens Paeti transibit nauta sepulchrum,
Dicat 'et audaci tu timor esse potes.' 28
At tu, saeve Aquilo, numquam mea vela videbis:
Ante fores dominae condar oportet iners.

VII [VIII].

Dulcis ad hesternas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis et insanae tot maledicta tuae.
Cur furibunda mero mensam propellis et in me
Proicis insana cymbia plena manu?
Tu vero nostros audax invade capillos
Et mea formosis unguibus ora nota,
Tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
Fac meo rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum veri dantur mihi signa caloris:
Nam sine amore gravi femina nulla dolet.

Quae mulier rabida iactat convicia lingua,
Et Veneris magnae volvitur ante pedes,
Custodum gregibus circa seu stipat euntem,
Seu sequitur medias, Maenas ut icta, vias,
Seu timidam crebro dementia somnia terrent,
Seu miseram in tabula picta puella movet;
His ego tormentis animi sum verus aruspex,
Has didici certo saepe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria versat:
Hostibus eveniat lenta puella meis.
Inmorso aequales videant mea vulnera collo:
Me doceat livor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere volo aut audire dolentem,
Sive meas lacrimas sive videre tuas.

* * *

Tecta superciliis si quando verba remittis,
Aut tua cum digitis scripta silenda notas.
Odi ego, cum numquam pungunt suspiria somnos:
Semper in irata pallidus esse velim.
Dulcior ignis erat Paridi, cum Graia per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.
Dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector,
Ille Helenae in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum aut pro te mihi cum rivalibus arma
Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude, quod nullast aeque formosa: doleres,
Siqua foret: nunc sis iure superba licet.
At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
Sit socer aeternum nec sine matre domus.
Cui nunc siqua datast furandae copia noctis,
Offensa illa mihi, non tibi amica, dedit.

VIII [VIIII].

Maecenas, eques Etrusco de sanguine regum,
Intra fortunam qui cupis esse tuam,
Quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
Non sunt apta meae grandia vela rati.

Turpest, quod nequeas, capiti conmittere pondus
  Et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
  Fama nec ex aequo ducitur ulla iugo.
Gloria Lysippost animosa effingere signa,
  Exactis Calamis se mihi iactat equis,
In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles,
  Parrhasius parva vindicat arte locum,
Argumenta magis sunt Mentoris addita formae,
  At Myos exiguum flectit acanthus iter,
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno,
  Praxitelen propria vindicat urbe lapis.
Est quibus Eleae concurrit palma quadrigae,
  Est quibus in celeres gloria nata pedes;
Hic satus ad pacem, hic castrensibus utilis armis:
  Naturae sequitur semina quisque suae.
At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
  Cogor et exemplis te superare tuis.
Cum tibi Romano dominas in honore secures
  Et liceat medio ponere iura foro,
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hastas
  Atque onerare tuam fixa per arma domum,
Et tibi ad effectum vires det Caesar et omni
  Tempore tam faciles insinuentur opes,
Parcis et in tenues humilem te colligis umbras:
  Velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos
  Iudicia et venies tu quoque in ora virum,
Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis:
  Maecenatis erunt vera tropaea fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina:
  Tuta sub exiguo flumine nostra morast.
Non flebo in cineres arcem sedisse paternos
  Cadmi nec septem proelia clade pari,
Nec referam Scaeas et Pergama Apollinis arces,
  Et Danaum decimo vere redisse rates,
Moenia cum Graio Neptunia pressit aratro
  Victor Palladiae ligneus artis equus.

Inter Callimachi sat erit placuisse libellos
Et cecinisse modis, Coe poeta, tuis.
Haec urant pueros, haec urant scripta puellas,
Meque deum clament et mihi sacra ferant.
Te duce vel Iovis arma canam caeloque minantem
Coeum et Phlegraeis Oromedonta iugis,
Celsaque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar et caeso moenia firma Remo,
Eductosque pares silvestri ex ubere reges,
Crescet et ingenium sub tua iussa meum,
Prosequar et currus utroque ab litore ovantes,
Parthorum astutae tela remissa fugae,
Castraque Pelusi Romano subruta ferro,
Antonique graves in sua fata manus.
Mollis tu coeptae fautor cape lora iuventae,
Dexteraque inmissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis, et a test.
Quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

VIIII [X].

Mirabar, quidnam misissent mane Camenae,
Ante meum stantes sole rubente torum.
Natalis nostrae signum misere puellae
Et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies, stent aere venti,
Ponat et in sicco molliter unda minas.
Aspiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobae lacrimas supprimat ipse lapis,
Alcyonum positis requiescant ora querelis,
Increpet absumptum nec sua mater Ityn;
Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
Surge et poscentes iusta precare deos.
Ac primum pura somnum tibi discute lympha
Et nitidas presso pollice finge comas:
Dein, qua primum oculos cepisti veste Properti,
Indue nec vacuum flore relinque caput,
Et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis,

Inque meum semper stent tua regna caput.
Inde coronatas ubi ture piaveris aras,
Luxerit et tota flamma secunda domo,
Sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,
Et crocino nares murreus ungat onyx,
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
Et sint nequitiae libera verba tuae,
Dulciaque ingratos adimant convivia somnos,
Publica vicinae perstrepat aura viae:
Sit sors et nobis talorum interprete iactu,
Quem gravibus pennis verberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
Noctis et instituet sacra ministra Venus,
Annua solvamus thalamo sollemnia nostro,
Natalisque tui sic peragamus iter.

X [XI].

Quid mirare, meam si versat femina vitam
Et trahit addictum sub sua iura virum,
Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
Quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
Venturam melius praesagit navita mortem,
Volneribus didicit miles habere metum.
Ista ego praeterita iactavi verba iuventa:
Tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagrantes adamantina sub iuga tauros
Egit et armigera proelia sevit humo,
Custodisque feros clausit serpentis hiatus,
Iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo quondam oppugnare sagittis
Maeotis Danaum Penthesilea rates;
Aurea cui postquam nudavit cassida frontem,
Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formae processit honorem,
Lydia Gygaeo tincta puella lacu,
Vt, qui pacato statuisset in orbe columnas,
Tam dura traheret mollia pensa manu.

Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
Vt solidum cocto tolleret aggere opus,
Et duo in adversum missi per moenia currus
Ne possent tacto stringere ab axe latus,
Duxit et Euphratem medium, qua condidit arces,
Iussit et imperio subdere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina divos?
Iuppiter infamat seque suamque domum.
Quid, modo quae nostris opprobria vexerat armis
Et famulos inter femina trita suos
Coniugii obscaeni pretium Romana poposcit
Moenia et addictos in sua regna patres!
Noxia Alexandria, dolis aptissima tellus,
Et totiens nostro Memphi cruenta malo,
Tres ubi Pompeio detraxit harena triumphos!
Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Issent Phlegraeo melius tibi funera campo,
Vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi
(Vna Philippeo sanguine adusta nota)
Ausa Iovi nostro latrantem opponere Anubin,
Et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos et contis rostra Liburna sequi,
Foedaque Tarpeio conopia tendere saxo,
Iura dare et statuas inter et arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas iuvat esse secures,
Nomine quem simili vita superba notat,
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
Et longum Augusto salva precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
Accepere tuae Romula vincla manus.
Brachia spectavi sacris admorsa colubris,
Et trahere occultum membra soporis iter.
'Non hoc, Roma, fui tanto tibi cive verenda'
Dixit 'et adsiduo lingua sepulta mero.'
Septem urbs alta iugis, toto quae praesidet orbi,

Femineas timuit territa Marte minas.
Hannibalis spolia et victi monimenta Syphacis
Et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes
* * *
Curtius expletis statuit monimenta lacunis,
At Decius misso proelia rupit equo,
Coclitis abscissos testatur semita pontes,
Est cui cognomen corvus habere dedit.
Haec di condiderunt, haec di quoque moenia servant:
Vix timeat salvo Caesare Roma Iovem.
Nunc ubi Scipiadae classes, ubi signa Camilli,
Aut modo Pompeia Bospore capta manu?
Leucadius versas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu, sive petes portus seu, navita, linques,
Caesaris in toto sis memor Ionio.

XI [XII].

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam,
Miles et Augusti fortia signa sequi?
Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis avari,
Et quisquis fido praetulit arma toro!
Tu tamen iniecta tectus, vesane, lacerna
Potabis galea fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabescet inani,
Haec tua ne virtus fiat amara tibi,
Neve tua Medae laetentur caede sagittae,
Ferreus aurato neu cataphractus equo,
Neve aliquid de te flendum referatur in urna:
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater in casta felix o Postume Galla,
Moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
Cum sit luxuriae Roma magistra suae?

Sed securus eas: Gallam non munera vincent,
Duritiaeque tuae non erit illa memor.
Nam quocumque die salvum te fata remittent,
Pendebit collo Galla pudica tuo.
Postumus alter erit miranda coniuge Vlixes.
Non illi longae tot nocuere morae,
Castra decem annorum, et Ciconum manus, Ismara capta,
Exustaeque tuae mox, Polypheme, genae,
Et Circae fraudes, lotosque herbaeque tenaces,
Scyllaque et alternas scissa Charybdis aquas,
Lampeties Ithacis veribus mugisse iuvencos
(Paverat hos Phoebo filia Lampetie),
Et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae,
Totque hiemis noctes totque natasse dies,
Nigrantesque domos animarum intrasse silentum,
Sirenum surdo remige adisse lacus,
Et veteres arcus leto renovasse procorum,
Errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
Vincit Penelopes Aelia Galla fidem.

XII [XIII].

Quaeritis, unde avidis nox sit pretiosa puellis,
Et Venere exhaustae damna querantur opes.
Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:
Luxuriae nimium libera facta viast.
Inda cavis aurum mittit formica metallis,
Et venit e rubro concha Erycina salo,
Et Tyros ostrinos praebet Cadmea colores,
Cinnamon et multi pastor odoris Arabs.
Haec etiam nymphas expugnant arma pudicas,
Quaeque gerunt fastus, Icarioti, tuos:
Matrona incedit census induta nepotum
Et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
Nullast poscendi, nullast reverentia dandi,
Aut siquast, pretio tollitur ipsa mora.

Felix Eois lex funeris una maritis,
  Quos Aurora suis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero iactast fax ultima lecto,
  Vxorum fusis stat pia turba comis,
Et certamen habent leti, quae viva sequatur
  Coniugium: pudor est non licuisse mori.
Ardent victrices et flammae pectora praebent,
  Inponuntque suis ora perusta viris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella
  Nec fida Euhadne nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuventus,
  Divitiae quorum messis et arbor erant.
Illis munus erat decussa Cydonia ramo
  Et dare puniceis plena canistra rubis,
Nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
  Lilia virgineos lucida per calathos,
Et portare suis vestitas frondibus uvas
  Aut variam plumae versicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puellae
  Oscula silvicolis empta dedere viris.
Hinulei pellis stratos operibat amantes,
  Altaque nativo creverat herba toro,
Pinus et incumbens lentas circumdabat umbras,
  Nec fuerat nudas poena videre deas,
Corniger atque dei vacuam pastoris in aulam
  Dux aries saturas ipse reduxit oves,
Dique deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
  Praebebant vestris verba benigna focis:
'Et leporem, quicumque venis, venaberis, hospes,
  Et si forte meo tramite quaeris avem:
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
  Sive petes calamo praemia, sive cane.'
At nunc desertis cessant sacraria lucis:
  Aurum omnes victa iam pietate colunt.
Auro pulsa fides, auro venalia iura,
  Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
  Dum petit intonsi Pythia regna dei:

At mons laurigero concussus vertice diras
  Gallica Parnasus sparsit in arma nives.
Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro
  Nutrit in hospitio non, Polydore, pio.
Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
  Dilapsis nusquamst Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex!
  Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides: neque enim Ilia quondam
  Verax Pergameis Maenas habenda malis.
Sola Parin Phrygiae fatum conponere, sola
  Fallacem patriae serpere dixit equm.
Ille furor patriae fuit utilis, ille parenti:
  Expertast veros irrita lingua deos.

XIII [XIIII].

Multa tuae, Sparte, miramur iura palaestrae,
  Sed mage virginei tot bona gymnasii,
Quod non infames exercet corpore ludos
  Inter luctantes nuda puella viros,
Cum pila veloces fallit per brachia iactus,
  Increpat et versi clavis adunca trochi,
Pulverulentaque ad extremas stat femina metas,
  Et patitur duro volnera pancratio,
Nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,
  Missile nunc disci pondus in orbe rotat,
Gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit,
  Virgineumque cavo protegit aere caput,
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
  Thermodontiacis turba lavatur aquis;
Et modo Taygeti, crines adspersa pruina,
  Sectatur patrios per iuga longa canes;
Qualis et Eurotae Pollux et Castor harenis,
  Hic victor pugnis, ille futurus equis,
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
  Fertur nec fratres erubuisse deos.

Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
Et licet in triviis ad latus esse suae,
Nec timor aut ullast clausae tutela puellae
Nec gravis austeri poena cavenda viri.
Nullo praemisso de rebus tute loquaris
Ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
Est neque odoratae cura molesta comae.
At nostra ingenti vadit circumdata turba,
Nec digitum angustast inseruisse via,
Nec quae sint facies nec quae sint verba rogandi,
Invenias: caecum versat amator iter.
Quod si iura fores pugnasque imitata Laconum,
Carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

XIIII [XV].

Sic ego non ullos iam norim in amore tumultus,
Nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
Vt mihi praetextae pudor est velatus amictu,
Et data libertas noscere amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conscia primas
Imbuit heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius haud multo minus est cum ducitur annus:
Vix memini nobis verba coisse decem.
Cuncta tuus sepelivit amor, nec femina post te
Vlla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce tam vero crimine saeva,
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
A quotiens pulchros ussit regina capillos,
Molliaque inmittens fixit in ora manus!
A quotiens famulam pensis oneravit iniquis,
Et caput in dura ponere iussit humo!
Saepe illam inmundis passast habitare tenebris,
Vilem ieiunae saepe negavit aquam.
Iuppiter, Antiopae nusquam succurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si deus es, tibi turpe tuam servire puellam.

Invocet Antiope quem nisi vincta Iovem?
Sola tamen, quaecumque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit utraque manu.
Inde Cithaeronis timido pede currit in arces.
Nox erat, et sparso triste cubile gelu.
Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
Credebat dominae pone venire pedes.
Et durum Zethum et lacrimis Amphiona mollem
Expertast stabulis mater abacta suis.
Ac veluti, magnos cum ponunt aequora motus,
Eurus ubi adverso desinit ire Noto,
Littore si tacito sonitus rarescit harenae,
Sic (cadit inflexo lapsa puella genu)
Sera, tamen pietas: natis est cognitus error.
Digne Iovis natos qui tueare senex,
Tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
Vinxerunt Dircen sub trucis ora bovis.
Antiope, cognosce Iovem: tibi gloria Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zetho, victorque canebat
Paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam:
Nescit vestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures:
Te solam et lignis funeris ustus amem.

XV [XVI].

Nox media, et dominae mihi venit epistula nostrae:
Tibure me missa iussit adesse mora,
Candida qua geminas ostendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Vt timeam audaces in mea membra manus?
At si distulero haec nostro mandata timore,
Nocturno fletus saevior hoste mihi.
Peccaram semel, et totum sum pulsus in annum.

In me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes:
Scironis media sic licet ire via.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris:
Nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet.
Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras,
Ipse Amor accensas percutit ante faces,
Saeva canum rabies morsus avertit hiantes:
Huic generi quovis tempore tuta viast.
Sanguine tam puro quis enim spargatur amantis
Inprobus? ecce, suis fit comes ipsa Venus.
Quod si certa meos sequerentur funera casus,
Talis mors pretio vel sit emenda mihi.
Adferet haec unguenta mihi sertisque sepulchrum
Ornabit custos ad mea busta sedens.
Di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,
Qua facit adsiduo tramite volgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum:
Me tegat arborea devia terra coma,
Aut humer ignotae cumulis vallatus harenae:
Non iuvat in media nomen habere via.

XVI [XVII].

Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
Da mihi pacato vela secunda, pater.
Tu potes insanae Veneris conpescere fastus,
Curarumque tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te solvuntur amantes:
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
Lyncibus ad caelum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
Funera sanabunt aut tua vina malum.
Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
Spesque timorque animum versat utroque modo.
Quod si, Bacche, tuis per fervida tempora donis
Accersitus erit somnus in ossa mea,

Ipse seram vites pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullae me vigilante ferae.
Dum modo purpureo spument mihi dolia musto,
Et nova pressantes inquinet uva pedes,
Quod superest vitae per te et tua cornua vivam,
Virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
Indica Nysaeis arma fugata choris,
Vesanumque nova nequiquam in vite Lycurgum,
Pentheos in triplices funera grata greges,
Curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In vada pampinea desiluisse rate,
Et tibi per mediam bene olentia flumina Naxon,
Vnde tuum potant Naxia turba merum.
Candida laxatis onerato colla corymbis
Cinget Bassaricas Lydia mitra comas,
Levis odorato cervix manabit olivo,
Et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae,
Capripedes calamo Panes hiante canent,
Vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe
Tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
Libatum fundens in tua sacra merum.
Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modo servitio vacuum me siste superbo
Atque hoc sollicitum vince sopore caput.

XVII [XVIII].

Clausus ab umbroso qua ludit pontus Averno,
Fumida Baiarum stagna tepentis aquae,
Qua iacet et Troiae tubicen Misenus arena,
Et sonat Herculeo structa labore via,
Hic, ubi, mortalis dextra cum quaereret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere deo:
At nunc invisae magno cum crimine Baiae,

Quis deus in vestra constitit hostis aqua?
His pressus Stygias voltum demisit in undas,
Errat et in vestro spiritus ille lacu.
Quid genus aut virtus aut optima profuit illi
Mater, et amplexum Caesaris esse focos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro
Et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, et misero steterat vigesimus annus:
Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos et tecum finge triumphos,
Stantiaque in plausum tota theatra iuvent;
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
Gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
Sed tamen huc omnes, huc primus et ultimus ordo:
Est mala, sed cunctis ista terenda viast.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla,
Scandendast torvi publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat et aere,
Mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillen,
Croesum aut, Pactoli quas parit umor, opes.
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
Atridae magno cum stetit alter amor.
At tibi, nauta, pias hominum qui traicis umbras,
Hoc animae portent corpus inane suae:
Qua Siculae victor telluris Claudius et qua
Caesar, ab humana cessit in astra via.

XVIII [XVIIII.]

Obicitur totiens a te mihi nostra libido:
Crede mihi, vobis imperat ista magis.
Vos, ubi contempti rupistis frena pudoris,
Nescitis captae mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
Fluminaque ad fontis sint reditura caput,
Et placidum Syrtes portum et bona littora nautis
Praebeat hospitio saeva Malea suo,

Quam possit vestros quisquam reprehendere cursus
Et rabidae stimulos frangere nequitiae.
Testis, Cretaei fastus quae passa iuvenci
Induit abiegnae cornua falsa bovis:
Testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
Quae voluit liquido tota subire deo.
Crimen et illa fuit patria succensa senecta
Arboris in frondes condita Myrrha novae.
Nam quid Medeaė referam quo tempore matris
Iram natorum caede piavit amor?
Quidve Clytaemestrae, propter quam tota Mycenis
Infamis stupro stat Pelopea domus?
Tuque, o Minoa venundata Scylla figura,
Tondes purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti:
Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
At vos, innuptae, felicius urite taedas:
Pendet Cretaea tracta puella rate.
Non tamen inmerito Minos sedet arbiter Orci:
Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit.

XVIIII [XX].

Credis eum iam posse tuae meminisse figurae,
Vidisti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam!
Tantine, ut lacrimes, Africa tota fuit?
At tu, stulta, deos, tu fingis inania vera.
Forsitan ille alio pectus amore terat.
Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
Splendidaque a docto fama refulget avo,
Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
Fidus ero: in nostros curre, puella, toros.

XX.

Nox mihi prima venit: primae date tempora noctis:

Longius in primo, Luna, morare toro: 14
Tu quoque, qui aestivos spatiosius exigis ignes, 11
Phoebe, moraturae contrahe lucis iter. 12
Foedera sunt ponenda prius signandaque iura 15
Et scribenda mihi lex in amore novo.
Haec Amor ipse suo constringet pignera signo:
Testis sidereae tota corona deae.
Quam multae ante meis cedent sermonibus horae,
Dulcia quam nobis concitet arma Venus! 20
Namque ubi non certo vincitur foedere lectus,
Non habet ultores nox vigilanda deos,
Et quibus inposuit, solvit mox vincla libido:
Contineant nobis omina prima fidem.
Ergo, qui pactas in foedera ruperit aras, 25
Pollueritque novo sacra marita toro,
Illi sint quicumque solent in amore dolores,
Et caput argutae praebeat historiae,
Nec flenti dominae patefiant nocte fenestrae:
Semper amet, fructu semper amoris egens. 30

XXI.

Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas,
Vt me longa gravi solvat amore via.
Crescit enim adsidue spectanti cura puellae:
Ipse alimenta sibi maxima praebet amor.
Omnia sunt temptata mihi, quacumque fugari
Possit: at ex omni me premit iste deus.
Vix tamen aut semel admittit, cum saepe negarit:
Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Vnum erit auxilium: mutatis Cynthia terris
Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite, o socii, propellite in aequora navim,
Remorumque pares ducite sorte vices,
Iungiteque extremo felicia lintea malo:
Iam liquidum nautis aura secundat iter.
Romanae turres et vos valeatis amici,
Qualiscumque mihi tuque puella vale.

Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar aequoris hospes,
Cogar et undisonos nunc prece adire deos.
Deinde per Ionium vectus cum fessa Lechaeo
Sedarit placida vela phaselus aqua,
Quod superest, sufferte pedes, properate laborem,
Isthmos qua terris arcet utrumque mare.
Inde ubi Piraei capient me littora portus,
Scandam ego Theseae brachia longa viae.
Illic aut stadiis animum emendare Platonis
Incipiam aut hortis, docte Epicure, tuis,
Persequar aut studium linguae, Demosthenis arma,
Libaboque tuos, scite Menandre, sales;
Aut certe tabulae capient mea lumina pictae
Sive ebore exactae seu magis aere manus;
Aut spatia annorum aut longa intervalla profundi
Lenibunt tacito volnera nostra sinu:
Seu moriar, fato, non turpi fractus amore;
Atque erit illa mihi mortis honesta dies.

XXII.

Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
Tulle, Propontiaca qua fluit Isthmos aqua,
Dindymus et sacra fabricata e vite Cybebe,
Raptorisque tulit qua via Ditis equos;
Si te forte iuvant Helles Athamantidos urbes,
Nec desiderio, Tulle, movere meo.
Tu licet aspicias caelum omne Atlanta gerentem,
Sectaque Persea Phorcidos ora manu,
Geryonis stabula et luctantum in pulvere signa
Herculis Antaeique Hesperidumque choros,
Tuque tuo Colchum propellas remige Phasin,
Peliacaeque trabis totum iter ipse legas,
Qua rudis Argoa natat inter saxa columba
In faciem prorae pinus adacta novae,
Et sis, qua Ortygia et visenda est ora Caystri,
Et qua septenas temperat unda vias;

Omnia Romanae cedent miracula terrae:
  Natura hic posuit, quidquid ubique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxae:
  Famam, Roma, tuae non pudet historiae.
Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
  Stamus: victrices temperat ira manus.
Hic Anio Tiburne fluis, Clitumnus ab Vmbro
  Tramite, et aeternum Marcius umor opus,
Albanus lacus et socia Nemorensis ab unda,
  Potaque Pollucis lympha salubris equo.
At non squamoso labuntur ventre cerastae,
  Itala portentis nec fluit unda novis,
Non hic Andromedae resonant pro matre catenae,
  Nec tremis Ausonias, Phoebe fugate, dapes,
Nec cuiquam absentes arserunt in caput ignes
  Exitium nato matre movente suo,
Penthea non saevae venantur in arbore Bacchae,
  Nec solvit Danaas subdita cerva rates,
Cornua nec valuit curvare in pelice Iuno
  Aut faciem turpi dedecorare bove,

* * *

Arboreasque cruces Sinis et non hospita Grais
  Saxa et curvatas in sua fata trabes.
Haec tibi, Tulle, parens, haec est pulcherrima sedes,
  Hic tibi pro digna gente petendus honos,
Hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
  Spes et venturae coniugis aptus amor.

XXIIII.

Ergo tam doctae nobis periere tabellae,
  Scripta quibus pariter tot periere bona,
Has quondam nostris manibus detriverat usus,
  Qui non signatas iussit habere fidem.
Illae iam sine me norant placare puellas
  Et quaedam sine me verba diserta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum:

Volgari buxo sordida cera fuit.
Qualescumque mihi semper mansere fideles,
Semper et effectus promeruere bonos.
Forsitan haec illis fuerint mandata tabellis:
'Irascor, quoniam's lente, moratus heri.
An tibi nescioquae visast formosior? an tu
Non bene de nobis crimina ficta iacis?'
Aut dixti: 'venies hodie, cessabimus una:
Hospitium tota nocte parabit Amor,'
Et quaecumque volens reperit non stulta puella,
Garrula cum blandis dicitur hora dolis.
Me miserum, his aliquis rationem scribit avarus
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas siquis mihi rettulerit, donabitur auro.
Quis pro divitiis ligna retenta velit?
I puer, et citus haec aliqua propone columna,
Et dominum Esquiliis scribe habitare tuum.

XXIIII.

Falsast ista tuae, mulier, fiducia formae,
Olim oculis nimium facta superba meis.
Noster amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes:
Versibus insignem te pudet esse meis.
Mixtam te varia laudavi saepe figura,
Vt, quod non esses, esse putaret amor,
Et color est totiens roseo collatus Eoo,
Cum tibi quaesitus candor in ore foret:
Quod mihi non patrii poterant avertere amici,
Eluere aut vasto Thessala saga mari.
Haec ego, non ferro, non igne coactus, et ipsa
Naufragus Aegaea vera fatebar aqua.
Correptus saevo Veneris torrebar aheno:
Vinctus eram versas in mea terga manus.
Ecce coronatae portum tetigere carinae,
Traiectae Syrtes, ancora iacta mihist.
Nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu,
Volneraque ad sanum nunc coiere mea.

Mens bona, siqua dea's, tua me in sacraria dono.
  Exciderunt surdo tot mea vota Iovi.

XXV.

Risus eram positis inter convivia mensis,
  Et de me poterat quilibet esse loquax.
Quinque tibi potui servire fideliter annos:
  Vngue meam morso saepe querere fidem.
Nil moveor lacrimis: ista sum captus ab arte;
  Semper ab insidiis, Cynthia, flere soles.
Flebo ego discedens, sed fletum iniuria vincet:
  Tu bene conveniens non sinis ire iugum.
Limina iam nostris valeant lacrimantia verbis,
  Nec tamen irata ianua fracta manu.
At te celatis aetas gravis urgeat annis,
  Et veniat formae ruga sinistra tuae.
Vellere tum cupias albos a stirpe capillos,
  A, speculo rugas increpitante tibi,
Exclusa inque vicem fastus patiare superbos,
  Et quae fecisti facta queraris anus.
Has tibi fatalis cecinit mea pagina diras.
  Eventum formae disce timere tuae.

SEX. PROPERTII

ELEGIARVM

LIBER QVINTVS. IV

I.

Hoc quodcumque vides, hospes, qua maxima Romast,
  Ante Phrygem Aenean collis et herba fuit:
Atque ubi Navali stant sacra Palatia Phoebo,
  Euandri profugae concubuere boves.
Fictilibus crevere deis haec aurea templa,
  Nec fuit opprobrio facta sine arte casa,
Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,
  Et Tiberis nostris advena bubus erat.
Qua gradibus domus ista Remi se sustulit, olim
  Unus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, praetexto quae nunc nitet alta senatu,
  Pellitos habuit, rustica corda, patres.
Bucina cogebat priscos ad verba Quirites:
  Centum illi in prato saepe senatus erat.
Nec sinuosa cavo pendebant vela theatro,
  Pulpita sollemnes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quaerere divos,
  Cum tremeret patrio pendula turba sacro,
Annuaque accenso celebrare Parilia faeno,
  Qualia nunc curto lustra novantur equo.
Vesta coronatis pauper gaudebat asellis,
  Ducebant macrae vilia sacra boves.
Parva saginati lustrabant compita porci,
  Pastor et ad calamos exta litabat ovis.
Verbera pellitus setosa movebat arator,
  Unde licens Fabius sacra Lupercus habet.

Nec rudis infestis miles radiabat in armis:
Miscebant usta proelia nuda sude.
Prima galeritus posuit praetoria Lygmon,
Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
Hinc Titiens Ramnesque viri Luceresque coloni,
Quatuor hinc albos Romulus egit equos.

* * *

Quippe suburbanae parva minus urbe Bovillae
Atque ibi Fidenas longa erat isse via. 36
Et stetit Alba potens, albae suis omine nata, 35
Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabi. 34
Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus:
Sanguinis altricem non pudet esse lupam.
Huc melius profugos misisti, Troia, penates.
En quali vectast Dardana puppis ave!
Iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
Laeserat abiegni venter apertus equi,
Cum pater in nati trepidus cervice pependit,
Et veritast umeros urere flamma pios.
Tunc animi venere Deci Brutique secures,
Vexit et ipsa sui Caesaris arma Venus,
Arma resurgentis portans victricia Troiae:
Felix terra tuos cepit, Iule, deos;
Si modo Avernalis tremulae cortina Sibyllae
Dixit Aventino rura pianda Remo,
Aut si Pergameae sero rata carmina vatis
Longaevum ad Priami vera fuere caput:
'Dicam: Troia cades, et Troica Roma resurges, 87
Et maris et terrae longa sepulchra canam. 88
Vertite equum, Danai! male vincitis: Ilia tellus
Vivet, et huic cineri Iuppiter arma dabit.'
Optima nutricum nostris lupa Martia rebus,
Qualia creverunt moenia lacte tuo!
Munere namque pio conor disponere versus:
Ei mihi, quod nostrost parvus in ore sonus!
Sed tamen exiguo quodcumque e pectore rivi
Fluxerit, hoc patriae serviet omne meae.
Ennius hirsuta cingat sua † dicta corona:

Mi folia ex hedera porrige, Bacche, tua,
Vt nostris tumefacta superbiat Vmbria libris,
Vmbria Romani patria Callimachi.
Scandentes quisquis cernet de vallibus arces,
Ingenio muros aestimet ille meo.
Roma, fave, tibi surgit opus, date candida cives
Omina, et inceptis dextera cantet avis.
Sacra diesque canam et cognomina prisca locorum:
Has meus ad metas sudet oportet equus.

* * *

'Quo ruis inprudens, vage, dicere fata, Properti?
Non sunt a, dextro condita fila colo.
Aversis † lacrimis cantas, aversus Apollo:
Poscis ab invita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus: haut ego vates
Nescius aerata signa movere pila.
Me creat Archytae soboles Babylonius Horops
Horon, et a proavo ducta Conone domus.
Di mihi sunt testes non degenerasse propinquos,
Inque meis libris nil prius esse fide.
Nunc pretium fecere deos et fallitur auro
Iuppiter, obliquae signa iterata rotae.
Felicesque Iovis stellas Martisque rapacis
Et grave Saturni sidus in omne caput,
Quid moveant Pisces animosaque signa Leonis,
Lotus et Hesperia quid Capricornus aqua,
Dixi ego, cum geminos produceret Arria natos
(Illa dabat natis arma vetante deo):
Non posse ad patrios sua pila referre Penates:
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,
Heu sibi prolapso non bene cavit equo:
Gallus at, in castris dum credita signa tuetur,
Concidit ante aquilae rostra cruenta suae.
Fatales pueri, duo funera matris avarae,
Vera, sed invito, contigit ista fides.
Idem ego, cum Cinarae traheret Lucina dolores
Et facerent uteri pondera lenta moram,

'Iunonis facito votum inpetrabile' dixi:
  Illa parit: libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyae Iovis explicat antrum
  Aut sibi conmissos fibra locuta deos,
Aut siquis motas cornicis senserit alas,
  Vmbrave quae magicis mortua prodit aquis.
Adspicienda viast caeli verusque per astra
  Trames et ab zonis quinque petenda fides.
Exemplum grave erit Calchas: namque Aulide solvit
  Ille bene haerentes ad pia saxa rates:
Idem Agamemnoniae ferrum cervice puellae
  Tinxit, et Atrides vela cruenta dedit:
Nec rediere tamen Danai: tu diruta fletum
  Supprime et Euboicos respice, Troia, sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,
  Et natat exuviis Graecia pressa suis.
Victor Oiliade, rape nunc et dilige vatem,
  Quam vetat avelli veste Minerva sua.
Hactenus historiae: nunc ad tua devehar astra:
  Incipe tu lacrimis aequus adesse novis.
Vmbria te notis antiqua Penatibus edit,
  (Mentior? an patriae tangitur ora tuae?)
Qua nebulosa cavo rorat Mevania campo,
  Et lacus aestivis si tepet Vmber aquis,
Scandentisque Asisi consurgit vertice murus,
  Murus ab ingenio notior ille tuo.
Ossaque legisti non illa aetate legenda
  Patris et in tenues cogeris ipse Lares:
Nam tua cum multi versarent rura iuvenci,
  Abstulit excultas pertica tristis opes.
Mox ubi bulla rudi demissast aurea collo,
  Matris et ante deos libera sumpta toga,
Tum tibi pauca suo de carmine dictat Apollo
  Et vetat insano verba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus, haec tua castra,
  Scribat ut exemplo cetera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere sub armis
  Et Veneris pueris utilis hostis eris.

Nam tibi victrices quascumque labore parasti,
Eludet palmas una puella tuas:
Et bene cum fixum mento discusseris uncum,
Nil erit hoc, rostro te premet ansa suo.
Illius arbitrio noctem lucemque videbis:
Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet.
Nec mille excubiae nec te signata iuvabunt
Limina: persuasae fallere rima sat est.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hostis inermis eas,
Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatum,
Octipedis Cancri terga sinistra time.'

II.

Quid mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni signa paterna dei.
Tuscus ego et Tuscis orior, nec paenitet inter
Proelia Volsunios deseruisse focos.
Haec me turba iuvat, nec templo laetor eburno:
Romanum satis est posse videre forum.
Hac quondam Tiberinus iter faciebat, et aiunt
Remorum auditos per vada pulsa sonos:
At postquam ille suis tantum concessit alumnis,
Vertumnus verso dicor ab amne deus.
Seu, quia vertentis fructum praecerpimus anni,
Vertumni rursus creditur esse sacrum.
Prima mihi variat liventibus uva racemis,
Et coma lactenti spicea fruge tumet.
Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna
Cernis et aestivo mora rubere die.
Insitor hic solvit pomosa vota corona,
Cum pirus invito stipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index:
De se narranti tu modo crede deo.
Opportuna meast cunctis natura figuris:
In quamcumque voles verte, decorus ero.
Indue me Cois, fiam non dura puella:

Meque virum sumpta quis neget esse toga?
Da falcem et torto frontem mihi conprime faeno:
Iurabis nostra gramina secta manu.
Arma tuli quondam et, memini, laudabar in illis:
Corbis in inposito pondere messor eram.
Sobrius ad lites: at cumst inposta corona,
Clamabis capiti vina subisse meo.
Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi:
Furabor Phoebi, si modo plectra dabis.
Cassibus inpositis venor: sed harundine sumpta
Faunus plumoso sum deus aucupio.
Est etiam aurigae species Vertumnus et eius,
Traicit alterno qui leve pondus equo.
Suppetat hoc, pisces calamo praedabor, et ibo
Mundus demissis institor in tunicis.
Pastorem ad baculum possum curare vel idem
Sirpiculis medio pulvere ferre rosam.
Nam quid ego adiciam, de quo mihi maxima famast,
Hortorum in manibus dona probata meis?
Caeruleus cucumis tumidoque cucurbita ventre
Me notat et iunco brassica vincta levi,
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter
Inpositus fronti langueat ante meae.
At mihi, quod formas unus vertebar in omnes,
Nomen ab eventu patria lingua dedit;
Et tu, Roma, meis tribuisti praemia Tuscis,
Vnde hodie vicus nomina Tuscus habet,
Tempore quo sociis venit Lycomedius armis
Atque Sabina feri contudit arma Tati.
Vidi ego labentes acies et tela caduca,
Atque hostes turpi terga dedisse fugae.
Sed facias, divum sator, ut Romana per aevum
Transeat ante meos turba togata pedes.
Sex superant versus: te, qui ad vadimonia curris,
Non moror: haec spatiis ultima meta meis.
Stipes acernus eram, properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in urbe deus.

At tibi, Mamurri, formae caelator ahenae,
Tellus artifices ne terat Osca manus,
Qui me tam dociles potuisti fundere in usus.
Vnum opus est, operi non datur unus honos.

III.

Haec Arethusa suo mittit mandata Lycotae,
Cum totiens absis, si potes esse meus.
Siqua tamen tibi lecturo pars oblita derit,
Haec erit e lacrimis facta litura meis:
Aut siqua incerto fallet te littera tractu,
Signa meae dextrae iam morientis erunt.
Te modo viderunt † iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito Neuricus hostis equo,
Hibernique Getae, pictoque Britannia curru,
Vstus et Eoo decolor Indus equo.
Haecne marita fides et pactae gaudia noctis,
Cum rudis urgenti brachia victa dedi?
Quae mihi deductae fax omen praetulit, illa
Traxit ab everso lumina nigra rogo,
Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta datast: nupsi non comitante deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota:
Texitur haec castris quarta lacerna tuis.
Occidat, inmerita qui carpsit ab arbore vallum
Et struxit querulas rauca per ossa tubas,
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno,
Aeternusque tuam pascat, aselle, famem.
Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
Num gravis inbelles atterit hasta manus?
Haec noceant potius, quam dentibus ulla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris et macie voltum tenuasse: sed opto,
E desiderio sit color iste meo.
At mihi cum noctes induxit vesper amaras,
Siqua relicta iacent, osculor arma tua.
Tum queror in toto non sidere pallia lecto,

Lucis et auctores non dare carmen aves.
Noctibus hibernis castrensia pensa laboro
Et Tyria in radios vellera secta suos,
Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,
Quot sine aqua Parthus milia currat equus,
Cogor et e tabula pictos ediscere mundos,
Qualis et haec docti sit positura dei,
Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab aestu,
Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Adsidet una soror, curis et pallida nutrix
Peierat hiberni temporis esse moras.
Felix Hippolyte! nuda tulit arma papilla
Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuissent castra puellis!
Essem militiae sarcina fida tuae,
Nec me tardarent Scythiae iuga, cum pater altas
Aetheris in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior:
Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem.
Nam mihi quo? Poenis tibi purpura fulgeat ostris
Crystallusque meas ornet aquosa manus.
Omnia surda tacent, rarisque adsueta kalendis
Vix aperit clausos una puella lares,
Glaucidos et catulae vox est mihi grata querentis:
Illa tui partem vindicat una toro.
Flore sacella tego, verbenis compita velo,
Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,
Seu voluit tangi parca lucerna mero,
Illa dies hornis caedem denuntiat agnis,
Succinctique calent ad nova lucra popae.
Ne, precor, ascensis tanti sit gloria Bactris,
Raptave odorato carbasa lina duci,
Plumbea cum tortae sparguntur pondera fundae,
Subdolus et versis increpat arcus equis.
Sed (tua sic domitis Parthae telluris alumnis
Pura triumphantes hasta sequatur equos)
Incorrupta mei conserva foedera lecti.

Hac ego te sola lege redisse velim,
Armaque cum tulero portae votiva Capenae,
Subscribam 'salvo grata puella viro.'

IIII.

Tarpeium nemus et Tarpeiae turpe sepulchrum
Fabor et antiqui limina capta Iovis.
Lucus erat felix hederoso conditus antro,
Multaque nativis obstrepit arbor aquis,
Silvani ramosa domus, quo dulcis ab aestu
Fistula poturas ire iubebat oves.
Hunc Tatius fontem vallo praecingit acerno,
Fidaque suggesta castra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
Cum quateret lento murmure saxa Iovis,
Atque ubi nunc terris dicuntur iura subactis,
Stabant Romano pila Sabina foro?
Murus erant montes: ubi nunc est curia saepta,
Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia deae fontem libavit: at illi
Vrgebat medium fictilis urna caput.
Et satis una malae potuit mors esse puellae,
Quae voluit flammas fallere, Vesta, tuas?
Vidit arenosis Tatium proludere campis
Pictaque per flavas arma levare iubas:
Obstupuit regis facie et regalibus armis,
Interque oblitas excidit urna manus.
Saepe illa inmeritae causatast omina lunae,
Et sibi tinguendas dixit in amne comas:
Saepe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciem laederet hasta Tati:
Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
Rettulit hirsutis brachia secta rubis,
Et sua Tarpeia residens ita flevit ab arce
Volnera, vicino non patienda Iovi:
'Ignes castrorum et Tatiae praetoria turmae
Et formosa oculis arma Sabina meis,

O utinam ad vestros sedeam captiva Penates,
  Dum captiva mei conspicer ora Tati.
Romani montes et montibus addita Roma
  Et valeat probro Vesta pudenda meo.
Ille equus, ille meos in castra reponet amores,
  Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
Quid mirum in patrios Scyllam saevisse capillos,
  Candidaque in saevos inguina versa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
  Cum patuit lecto stamine torta via?
Quantum ego sum Ausoniis crimen factura puellis,
  Inproba virgineo lecta ministra foco!
Pallados extinctos siquis mirabitur ignes,
  Ignoscat: lacrimis spargitur ara meis.
Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe:
  Tu cave spinosi rorida terga iugi.
Lubrica tota viast et perfida: quippe tacentes
  Fallaci celat limite semper aquas.
O utinam magicae nossem cantamina Musae!
  Haec quoque formoso lingua tulisset opem.
Te toga picta decet, non quem sine matris honore
  Nutrit inhumanae dura papilla lupae.

* * *

† Sic hospes pariamne tua regina sub aula,
  Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Si minus, at raptae ne sint inpune Sabinae:
  Me rape et alterna lege repende vices.
Conmissas acies ego possum solvere: nuptae,
  Vos medium palla foedus inite mea.
Adde Hymenaee modos, tubicen fera murmura conde:
  Credite, vestra meus molliet arma torus.
Set iam quarta canit venturam bucina lucem,
  Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
Experiar somnum, de te mihi somnia quaeram:
  Fac venias oculis umbra benigna meis.'
Dixit, et incerto permisit brachia somno,
  Nescia se furiis accubuisse novis.

Nam Vesta, Iliacae felix tutela favillae,
Culpam alit et plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta
Strymonis abscisso fertur aperta sinu.
Vrbi festus erat (dixere Parilia patres,
Hic primus coepit moenibus esse) dies,
Annua pastorum convivia, lusus in urbe,
Cum pagana madent fercula deliciis,
Cumque super raros faeni flammantis acervos
Traicit inmundos ebria turba pedes.
Romulus excubias decrevit in otia solvi
Atque intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata convenit hostem:
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius festoque remissus:
Nec mora, vocales occupat ense canes.
Omnia praebebant somnos: sed Iuppiter unus
Decrevit poenis invigilare tuis.
Prodiderat portaeque fidem patriamque iacentem,
Nubendique petit, quem velit ipse, diem.
At Tatius (neque enim sceleri dedit hostis honorem)
'Nube' ait 'et regni scande cubile mei.'
Dixit, et ingestis comitum super obruit armis.
Haec, virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpeia mons est cognomen adeptus:
O vigil, iniuste praemia sortis habes.

V.

Terra tuum spinis obducat, lena, sepulchrum,
Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim,
Nec sedeant cineri Manes, et Cerberus ultor
Turpia ieiuno terreat ossa sono.
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro pessima semper avis,
Penelopen quoque neglecto rumore mariti
Nubere lascivo cogeret Antinoo.

Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum
  Et volucris nidis esse noverca suis.
Quippe et, Collinas ad fossam moverit herbas,
  Stantia currenti diluerentur aqua.
Audax cantatae leges inponere lunae
  Et sua nocturno fallere terga lupo,
Posset ut intentos astu caecare maritos,
  Cornicum inmeritas eruit ungue genas,
Consuluitque striges nostro de sanguine et in me
  Hippomanes fetae semina legit equae.
Exorabat opus verbis, ceu blanda pererrat
  Saxosamque terit sedula lympha viam:
'Si te Eoa Dorozantum iuvat aurea ripa,
  Et quae sub Tyria concha superbit aqua,
Eurypylique placet Coae textura Minervae
  Sectaque ab Attalicis putria signa toris,
Seu quae palmiferae mittunt venalia Thebae,
  Murreaque in Parthis pocula cocta focis,
Sperne fidem, provolve deos, mendacia vincant,
  Frange et damnosae iura pudicitiae.
Et stimulare iram pretium facit: utere causis:
  Maior dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
  Post modo mercata pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiseris empto,
  Fac simules puros Isidis esse dies.
Ingerat Apriles Iole tibi, tundat Amycle
  Natalem Mais Idibus esse tuum.
Supplex ille sedet: posita tu scribe cathedra
  Quidlibet: has artes si pavet ille, tenes.
Semper habe morsus circa tua colla recentes,
  Litibus alternis quos putet esse datos.
Nec te Medeae delectent probra sequacis
  (Nempe tulit fastus, ausa rogare prior),
Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
  Cum ferit astutos comica moecha Getas.
In mores te verte viri: si cantica iactat,
  I comes et voces ebria iunge tuas.

Ianitor ad dantes vigilet: si pulset inanis,
Surdus in obductam somniet usque seram.
Nec tibi displiceat miles non factus amori,
Nauta nec attrita si ferat aera manu,
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Caelati medio cum saluere foro.
Aurum spectato, non quae manus adferat aurum.
Versibus auditis quid nisi verba feres?
[Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo
Et tenues Coa veste movere sinus?]
Qui versus, Coae dederit nec munera vestis,
Istius tibi sit surda sine aere lyra.
Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, ne quid cras libet ab ore dies.
Vidi ego odorati victura rosaria Paesti
Sub matutino cocta iacere Noto.'
His animum nostrae dum versat Acanthis amicae,
Ossa inter tenues sunt numerata cutes.
Sed cape torquatae, Venus o regina, columbae
Ob meritum ante tuos guttura secta focos.
Vidi ego rugoso tussim concrescere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cavos,
Atque animam in tegetes putrem expirare paternas:
Horruit algenti pergula curta foco.
Exequiae fuerunt rari furtiva capilli
Vincula et inmundo pallida mitra situ,
Et canis in nostros nimis experrecta dolores,
Cum fallenda meo pollice clatra forent.
Sit tumulus lenae curto vetus amphora collo:
Vrgeat hunc supra vis, caprifice, tua.
Quisquis amas, scabris hoc bustum caedito saxis,
Mixtaque cum saxis addite verba mala.

VI.

Sacra facit vates: sint ora faventia sacris,
Et cadat ante meos icta iuvenca focos.

Serta Philetaeis certent Romana corymbis,
  Et Cyrenaeas urna ministret aquas.
Costum molle date et blandi mihi turis honores,
  Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
  Tibia Mygdoniis libet eburna cadis.
Ite procul fraudes, alio sint aere noxae:
  Pura novum vati laurea mollit iter.
Musa, Palatini referemus Apollinis aedem:
  Res est, Calliope, digna favore tuo.
Caesaris in nomen ducuntur carmina: Caesar
  Dum canitur, quaeso, Iuppiter ipse vaces.
Est Phoebi fugiens Athamana ad litora portus,
  Qua sinus Ioniae murmura condit aquae,
Actia Iuleae pelagus monimenta carinae,
  Nautarum votis non operosa via.
Huc mundi coiere manus: stetit aequore moles
  Pinea, nec remis aequa favebat avis.
Altera classis erat Teucro damnata Quirino,
  Pilaque feminae turpiter apta manu:
Hinc Augusta ratis plenis Iovis omine velis
  Signaque iam patriae vincere docta suae.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
  Armorum radiis picta tremebat aqua,
Cum Phoebus linquens stantem se vindice Delon
  (Nam tulit iratos mobilis una Notos)
Astitit Augusti puppim super, et nova flamma
  Luxit in obliquam ter sinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla solutos
  Ad testudineae carmen inerme lyrae,
Sed quali aspexit Pelopeum Agamemnona voltu,
  Egessitque avidis Dorica castra rogis,
Aut qualis flexos solvit Pythona per orbes
  Serpentem, inbelles quom tacuere lyrae.
Mox ait 'o longa mundi servator ab Alba,
  Auguste, Hectoreis cognite maior avis,
Vince mari: iam terra tuast: tibi militat arcus,
  Et favet ex umeris hoc onus omne meis.

Solve metu patriam, quae nunc te vindice freta
Inposuit prorae publica vota tuae.
Quam nisi defendes, murorum Romulus augur
Ire Palatinas non bene vidit aves.
En nimium remis audent prope: turpe Latinis
Principe te fluctus regia vela pati.
Nec te, quod classis centenis remiget alis,
Terreat: invito labitur illa mari:
Quodque vehunt prorae Centaurica saxa minantes,
Tigna cava et pictos experiere metus.
Frangit et attollit vires in milite causa;
Quae nisi iusta subest, excutit arma pudor.
Tempus adest, conmitte rates: ego temporis auctor
Ducam laurigera Iulia rostra manu.'
Dixerat, et pharetrae pondus consumit in arcus:
Proxima post arcus Caesaris hasta fuit.
Vincit Roma fide Phoebi: dat femina poenas:
Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratur Caesar ab astro:
'Sum deus; en nostri sanguinis ista fides.'
Prosequitur cantu Triton, omnesque marinae
Plauserunt circa libera signa deae.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
Hoc unum, iusso non moritura die.
Di melius! quantus mulier foret una triumphus,
Ductus erat per quas ante Iugurtha vias.
Actius hinc traxit Phoebus monimenta, quod eius
Vna decem vicit missa sagitta rates.
Bella satis cecini: citharam iam poscit Apollo
Victor et ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli subeant convivia luco
Blanditiaeque; fluant per mea colla rosae,
Vinaque fundantur praelis elisa Falernis,
Terque lavet nostras spica Cilissa comas.
Ingenium potis inritet Musa poetis:
Bacche, soles Phoebo fertilis esse tuo.
Ille paludosos memoret servire Sycambros,

Cepheam hic Meroen fuscaque regna canat,
Hic referat sero confessum foedere Parthum:
'Reddat signa Remi, mox dabit ipse sua:
Sive aliquid pharetris Augustus parcet Eois,
Differat in pueros ista tropaea suos.
Gaude, Crasse, nigras siquid sapis inter harenas:
Ire per Euphraten ad tua busta licet.'
Sic noctem patera, sic ducam carmine, donec
Iniciat radios in mea vina dies.

VII.

Sunt aliquid Manes: letum non omnia finit,
Luridaque evictos effugit umbra rogos.
Cynthia namque meo visast incumbere fulcro,
Murmur ad extremae nuper humata viae,
Cum mihi somnus ab exequiis penderet amoris,
Et quererer lecti frigida regna mei.
Eosdem habuit secum, quibus est elata, capillos,
Eosdem oculos: lateri vestis adusta fuit,
Et solitum digito beryllon adederat ignis,
Summaque Lethaeus triverat ora liquor.
Spirantisque animos et vocem misit: at illi
Pollicibus fragiles increpuere manus:
'Perfide nec cuiquam melior sperande puellae,
In te iam vires somnus habere potest?
Iamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburae
Et mea nocturnis trita fenestra dolis?
Per quam demisso quotiens tibi fune pependi,
Alterna veniens in tua colla manu!
Saepe Venus trivio conmissast, pectore mixto
Fecerunt tepidas pallia nostra vias.
Foederis heu taciti, cuius fallacia verba
Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quisquam inclamavit euntis:
Vnum inpetrassem te revocante diem:
Nec crepuit fissa me propter harundine custos,
Laesit et obiectum tegula curta caput.

Denique quis nostro curvum te funere vidit,
Atram quis lacrimis incaluisse togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illuc
Iussisses, lectum lentius ire meum.
Cur ventos non ipse rogis, ingrate, petisti?
Cur nardo flammae non oluere meae?
Hoc etiam grave erat, nulla mercede hyacinthos
Inicere et fracto busta piare cado.
Lygdamus uratur, candescat lamina vernae:
Sensi ego, cum insidiis pallida vina bibi.
At Nomas arcanas tollat versuta salivas:
Dicet damnatas ignea testa manus.
Quae modo per viles inspectast puplica noctes,
Haec nunc aurata cyclade signat humum
Et graviora rependit iniquis pensa quasillis,
Garrula de facie siqua locuta meast:
Nostraque quod Petale tulit ad monimenta coronas,
Codicis inmundi vincula sentit anus:
Caeditur et Lalage tortis suspensa capillis,
Per nomen quoniamst ausa rogare meum.
Te patiente meae conflavit imaginis aurum,
Ardente e nostro dotem habitura rogo.
Non tamen insector, quamvis mereare, Properti:
Longa mea in libris regna fuere tuis.
Iuro ego Fatorum nulli revolubile carmen,
Tergeminusque canis sic mihi molle sonet,
Me servasse fidem. si fallo, vipera nostris
Sibilet in tumulis et super ossa cubet.
Nam geminast sedes turpem sortita per amnem,
Turbaque diversa remigat omnis aqua.
† Vna Clytaemestrae stuprum vehit, altera Cressae
† Portat mentitae lignea monstra bovis.
Ecce coronato pars altera vecta phaselo,
Mulcet ubi Elysias aura beata rosas,
Qua numerosa fides, quaque aera rutunda Cybebes
Mitratisque sonant Lydia plectra choris.
Andromedeque et Hypermestre sine fraude maritae

Narrant historiae foedera nota suae:
Haec sua maternis queritur livere catenis
Brachia nec meritas frigida saxa manus:
Narrat Hypermestre magnum ausas esse sorores,
In scelus hoc animum non valuisse suum.
Sic mortis lacrimis vitae sanamus amores:
Celo ego perfidiae crimina multa tuae.
Sed tibi nunc mandata damus, si forte moveris,
Si te non totum Chloridos herba tenet:
Nutrix in tremulis nequid desideret annis
Parthenie: patuit, nec tibi avara fuit.
Deliciaeque meae Latris, cui nomen ab usust,
Ne speculum dominae porrigat illa novae.
Et quoscumque meo fecisti nomine versus,
Vre mihi: laudes desine habere meas.
Pelle hederam tumulo, mihi quae pugnante corymbo
Mollia contortis adligat ossa comis.
Pomosis Anio qua spumifer incubat arvis,
Et numquam Herculeo numine pallet ebur,
Hic carmen media dignum me scribe columna,
Sed breve, quod currens vector ab urbe legat:
'Hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra:
Accessit ripae laus, Aniene, tuae.'
Nec tu sperne piis venientia somnia portis:
Cum pia venerunt somnia, pondus habent.
Nocte vagae ferimur, nox clausas liberat umbras,
Errat et abiecta Cerberus ipse sera.
Luce iubent leges Lethaea ad stagna reverti.
Nos vehimur, vectum nauta recenset onus.
Nunc te possideant aliae: mox sola tenebo:
Mecum eris, et mixtis ossibus ossa teram.'
Haec postquam querula mecum sub lite peregit,
Inter conplexus excidit umbra meos.

VIII.

Disce, quid Esquilias hac nocte fugarit aquosas,
Cum vicina novis turba cucurrit agris.

Lanuvium annosi vetus est tutela draconis,
Hic ubi tam rarae non perit hora morae,
Qua sacer abripitur caeco descensus hiatu,
Qua penetrat (virgo, tale iter omne cave)
Ieiuni serpentis honos, cum pabula poscit
Annua et ex ima sibila torquet humo.
Talia demissae pallent ad sacra puellae,
Cum temere anguino creditur ore manus.
Ille sibi admotas a virgine corripit escas:
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.
Si fuerint castae, redeunt in colla parentum,
Clamantque agricolae 'fertilis annus erit.'
Huc mea detonsis avectast Cynthia mannis:
Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.
Appia dic, quaeso, quantum te teste triumphum
Egerit effusis per tua saxa rotis,
Turpis in arcana sonuit cum rixa taberna;
Si sine me, famae non sine labe meae.
Spectaclum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per inpuros frena movere locos.
Serica nam taceo volsi carpenta nepotis
Atque armillatos colla Molosa canes,
Qui dabit inmundae venalia fata saginae,
Vincet ubi erasas barba pudenda genas.
Cum fieret nostro totiens iniuria lecto,
Mutato volui castra movere toro.
Phyllis Aventinae quaedamst vicina Dianae,
Sobria grata parum: cum bibit, omne decet.
Altera Tarpeios est inter Teia lucos,
Candida, sed potae non satis unus erit.
His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furta novare mea.
Vnus erat tribus in secreta lectulus herba.
Quaeris concubitus? inter utramque fui.
Lygdamus ad cyathos vitrique aestiva supellex
Et Methymnaei Graeca saliva meri.
Nilotes tibicen erat, crotalistria Phyllis,
Et facilis spargi munda sine arte rosa,

Nanus et ipse suos breviter concretus in artus
  Iactabat truncas ad cava buxa manus.
Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
  Reccidit inque suos mensa supina pedes.
Me quoque per talos Venerem quaerente secundos
  Semper damnosi subsiluere canes.
Cantabant surdo, nudabant pectora caeco:
  Lanuvii ad portas, ei mihi, solus eram;
Cum subito rauci sonuerunt cardine postes,
  Et levia ad primos murmura facta Lares.
Nec mora, cum totas resupinat Cynthia valvas,
  Non operosa comis, sed furibunda decens.
Pocula mi digitos inter cecidere remissos,
  Pallueruntque ipso labra soluta mero.
Fulminat illa oculis et quantum femina saevit,
  Spectaclum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in voltum conicit ungues:
  Territa vicinas Teia clamat aquas.
Lumina sopitos turbant elata Quirites,
  Omnis et insana semita nocte sonat.
Illas direptisque comis tunicisque solutis
  Excipit obscurae prima taberna viae.
Cynthia gaudet in exuviis victrixque recurrit
  Et mea perversa sauciat ora manu
Inponitque notam collo morsuque cruentat,
  Praecipueque oculos, qui meruere, ferit.
Atque ubi iam nostris lassavit brachia plagis,
  Lygdamus ad plutei fulcra sinistra latens
Eruitur, geniumque meum prostratus adorat.
  Lygdame, nil potui: tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad foedera veni,
  Cum vix tangendos praebuit illa pedes,
Atque ait 'admissae si vis me ignoscere culpae,
  Accipe, quae nostrae formula legis erit.
Tu neque Pompeia spatiabere cultus in umbra,
  Nec cum lascivum sternet arena forum.
Colla cave inflectas ad summum obliqua theatrum
  Aut lectica tuae sidat aperta morae.

Lygdamus in primis, omnis mihi causa querellae,
Veneat et pedibus vincula bina trahat.'
Indixit leges: respondi ego 'legibus utar.'
Riserat imperio facta superba dato.
Dein quemcumque locum externae tetigere puellae,
Suffit et pura limina tergit aqua,
Imperat et totas iterum mutare lacernas,
Terque meum tetigit sulphuris igne caput.
Atque ita mutato per singula pallia lecto
† Respondi, et toto solvimus arma toro.

VIIII.

Amphitryoniades qua tempestate iuvencos
Egerat a stabulis, o Erythea, tuis,
Venit ad eductos pecorosa Palatia montes,
Et statuit fessos fessus et ipse boves,
Qua Velabra suo stagnabant flumine quaque
Nauta per urbanas velificabat aquas.
Sed non infido manserunt hospite Caco
Incolumes: furto polluit ille Iovem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
Per tria partitos qui dabat ora focos.
Hic, ne certa forent manifestae signa rapinae,
Aversos cauda traxit in antra boves,
Nec sine teste deo: furem sonuere iuvenci,
Furis et inplacidas diruit ira fores.
Maenalio iacuit pulsus tria tempora ramo
Cacus, et Alcides sic ait: 'ite boves,
Herculis ite boves, nostrae labor ultime clavae,
Bis mihi quaesitae, bis mea praeda, boves,
Arvaque mugitu sancite bovaria longo:
Nobile erit Romae pascua vestra forum.'
Dixerat, et sicco torret sitis ora palato,
Terraque non ullas feta ministrat aquas.
Sed procul inclusas audit ridere puellas.
Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,

Femineae loca clausa deae fontesque piandos,
  Inpune et nullis sacra retecta viris.
Devia puniceae velabant limina vittae,
  Putris odorato luxerat igne casa,
Populus et longis ornabat frondibus aedem,
  Multaque cantantes umbra tegebat aves.
Huc ruit in siccam congesta pulvere barbam
  Et iacit ante fores verba minora deo:
'Vos precor, o luci sacro quae luditis antro,
  Pandite defessis hospita fana viris.
Fontis egens erro circaque sonantia lymphis,
  Et cava succepto flumine palma sat est.
Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?
  Ille ego sum: Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeae non audit fortia clavae
  Et numquam ad vastas irrita tela feras,
Atque uni Stygias homini luxisse tenebras?
  [Accipite: haec fesso vix mihi terra patet.]
Quid, si Iunoni sacrum faceretis amarae?
  Non clausisset aquas ipsa noverca suas.
Sin aliquam voltusque meus saetaeque leonis
  Terrent et Libyco sole perusta coma,
Idem ego Sidonia feci servilia palla
  Officia et Lydo pensa diurna colo,
Mollis et hirsutum cepit mihi fascia pectus,
  Et manibus duris apta puella fui.'
Talibus Alcides, at talibus alma sacerdos,
  Puniceo canas stamine vincta comas:
'Parce oculis, hospes, lucoque abscede verendo:
  Cede agedum et tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
  Quae se submota vindicat ara casa.
Magno Tiresias aspexit Pallada vates,
  Fortia dum posita Gorgone membra lavat.
Di tibi dent alios fontes: haec lympha puellis
  Avia secreti limitis una fluit.'
Sic anus: ille umeris postes concussit opacos,
  Nec tulit iratam ianua clausa sitim.

At postquam exhausto iam flumine vicerat aestum,
  Ponit vix siccis tristia iura labris.
'Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
  Accipit: haec fesso vix mihi terra patet.
Maxima quae gregibus devotast ara repertis,
  Ara per has' inquid 'maxima facta manus,
Haec nullis umquam pateat veneranda puellis,
  Herculis eximii ne sit inulta sitis.'
Sancte pater salve, cui iam favet aspera Iuno:
  Sancte, velis libro dexter inesse meo.
Huic, quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
  Sic Sanctum Tatiae conposuere Cures.

X.

Nunc Iovis incipiam causas aperire Feretri
  Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires:
  Non iuvat e facili lecta corona iugo.
Imbuis exemplum primae tu, Romule, palmae
  Huius, et exuvio plenus ab hoste redis,
Tempore quo portas Caeninum Acronta petentem
  Victor in eversum cuspide fundis equum.
Acron Herculeus Caenina ductor ab arce,
  Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic spolia ex umeris ausus sperare Quirini
  Ipse dedit, sed non sanguine sicca suo.
Hunc videt ante cavas librantem spicula turres
  Romulus et votis occupat ante ratis:
'Iuppiter, haec hodie tibi victima corruet Acron.'
  Voverat, et spolium corruit ille Iovi.
Vrbis virtutisque parens sic vincere suevit,
  Qui tulit e parvo frigida castra Lare.
Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris,
  Et galea hirsuta compta lupina iuba.

Picta neque inducto fulgebat parma pyropo:
  Praebebant caesi baltea lenta boves.
Cossus at insequitur Veientis caede Tolumni,
  Vincere cum Veios posse laboris erat,
Nec dum ultra Tiberim belli sonus, ultima praeda
  Nomentum et captae iugera terna Corae.
Heu Vei veteres! et vos tum regna fuistis,
  Et vestro positast aurea sella foro:
Nunc intra muros pastoris bucina lenti
  Cantat, et in vestris ossibus arva metunt.
Forte super portae dux Veius astitit arcem
  Colloquiumque sua fretus ab urbe dedit:
Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,
  Vinea qua ductum longa tegebat opus,
Cossus ait 'forti melius concurrere campo.'
  Nec mora fit, plano sistit uterque gradum.
Di Latias iuvere manus, desecta Tolumni
  Cervix Romanos sanguine lavit equos.
Claudius Eridanum traiectos arcuit hostes,
  Belgica cui vasti parma relata ducis
Virdomari. genus hic Rheno iactabat ab ipso,
  Nobilis † erectis fundere gaesa rotis.
Illi virgatas maculanti sanguine bracas
  Torquis ab incisa decidit unca gula.
Nunc spolia in templo tria condita: causa Feretri,
  Omine quod certo dux ferit ense ducem;
Seu quia victa suis umeris haec arma ferebant,
  Hinc Feretri dictast ara superba Iovis.

XI.

Desine, Paulle, meum lacrimis urgere sepulchrum:
  Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Cum semel infernas intrarunt funera leges,
  Non exorato stant adamante viae.
Te licet orantem fuscae deus audiat aulae:
  Nempe tuas lacrimas littora surda bibent.

Vota movent superos: ubi portitor aera recepit,
Obserat umbrosos lurida porta rogos.
Sic maestae cecinere tubae, cum subdita nostrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi coniugium Paulli, quid currus avorum
Profuit aut famae pignora tanta meae?
Num minus inmites habui Cornelia Parcas?
En sum, quod digitis quinque levatur, onus.
Damnatae noctes et vos vada lenta paludes,
Et quaecumque meos implicat unda pedes,
Inmatura licet, tamen huc non noxia veni:
Det pater hic umbrae mollia iura meae.
Aut siquis posita iudex sedet Aeacus urna,
Is mea sortita vindicet ossa pila:
Adsideant fratres iuxta et Minoida sellam
Eumenidum intento turba severa foro.
Sisyphe, mole vaces, taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripere ore liquor,
Cerberus et nullas hodie petat inprobus umbras,
Et iaceat tacita lapsa catena sera.
Ipsa loquar pro me: si fallo, poena sororum
Infelix umeros urgeat urna meos.
Sicui fama fuit per avita tropaea decori,
Afra Numantinos regna loquuntur avos:
Altera maternos exaequat turba Libones,
Et domus est titulis utraque fulta suis.
Mox, ubi iam facibus cessit praetexta maritis,
Vinxit et † acceptas altera vitta comas,
Iungor, Paulle, tuo sic discessura cubili:
In lapide huic uni nupta fuisse legar.
Testor maiorum cineres tibi, Roma, verendos,
Sub quorum titulis, Africa, tonsa iaces,
† Et Persen proavi simulantem pectus Achillis
† Quique tuas proavus fregit Achille, domos,
Me neque censurae legem mollisse nec ulla
Labe mea nostros erubuisse focos.
Non fuit exuviis tantis Cornelia damnum:

Quin erat et magnae pars imitanda domus.
Nec mea mutatast aetas, sine crimine totast:
Viximus insignes inter utramque facem.
'Mi natura dedit leges a sanguine ductas,
Ne possem melior iudicis esse metu.
Quaelibet austeras de me ferat urna tabellas:
Turpior adsessu non erit ulla meo,
Vel tu, quae tardam movisti fune Cybeben,
Claudia, turritae rara ministra deae,
Vel cui, conmissos cum Vesta reposceret ignes,
Exhibuit vivos carbasus alba focos.
Nec te, dulce caput, mater Scribonia, laesi:
In me mutatum quid nisi fata velis?
Maternis laudor lacrimis urbisque querelis,
Defensa et gemitu Caesaris ossa mea.
Ille sua nata dignam vixisse sororem
Increpat, et lacrimas vidimus ire deo.
Et tamen emerui generosos vestis honores,
Nec mea de sterili facta rapina domo.
Tu, Lepide, et tu, Paulle, meum post fata levamen,
Condita sunt vestro lumina nostra sinu.
Vidimus et fratrem sellam geminasse curulem;
Consul quo factus tempore, rapta soror.
Filia, tu specimen censurae nata paternae,
Fac teneas unum nos imitata virum.
Et serie fulcite genus: mihi cymba volenti
Solvitur aucturis tot mea fata meis.
Haec est feminei merces extrema triumphi,
Laudat ubi emeritum libera fama rogum.
Nunc tibi commendo communia pignora natos:
Haec cura et cineri spirat inusta meo.
Fungere maternis vicibus, pater: illa meorum
Omnis erit collo turba fovenda tuo.
Oscula cum dederis tua flentibus, adice matris:
Tota domus coepit nunc onus esse tuum.
Et siquid doliturus eris, sine testibus illis!
Cum venient, siccis oscula falle genis!

Sat tibi sint noctes, quas de me, Paulle, fatiges,
Somniaque in faciem reddita saepe meam:
Atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,
Vt responsurae singula verba iace.
Seu tamen adversum mutarit ianua lectum,
Sederit et nostro cauta noverca toro,
Coniugium, pueri, † laudate et ferte paternum:
Capta dabit vestris moribus illa manus.
Nec matrem laudate nimis: collata priori
Vertet in offensas libera verba suas.
Seu memor ille mea contentus manserit umbra
Et tanti cineres duxerit esse meos,
Discite venturam iam nunc lenire senectam,
Caelibis ad curas nec vacet ulla via.
Quod mihi detractumst, vestros accedat ad annos:
Prole mea Paullum sic iuvet esse senem.
Et bene habet: numquam mater lugubria sumpsi:
Venit in exequias tota caterva meas.
Causa peroratast. flentes me surgite, testes,
Dum pretium vitae grata rependit humus.
Moribus et caelum patuit: sim digna merendo,
Cuius honoratis ossa vehantur avis.

Perisse quaedam ex Propertii libris satis constat: quamquam fragmenta quae tuto possis referre ad carmina deperdita non extant. Nam Fulgentii nugas [563, 7. 564, 27] non moror. Nec id mirum; quoniam non minus raro quam Tibulli eius fit mentio apud veteres.

I. INDEX CARMINVM.

II. INDEX NOMINVM.

III. INDEX GRAMMATICVS.

NVMERI CARMINVM ET VERSVVM BVRMANNIANI COMPARANTVR CVM VVLPIANIS ET LACMANNIANIS.

BVRM.	VVLP.	LACMANNI.
LIB. I.	LIB. I.	LIB. I.
VIII, 27—46	VIII, 27—46	IX
IX—XXII	IX—XXII	X—XXIII
[XV, 15. 16	[XV, 15. 16	[XVI, 21. 22
17—22	17—22	15—20
XIX, 17. 18	XIX, 17. 18	XX, 19. 20
19. 20]	19. 20]	17. 18]
LIB. II.	LIB. II.	LIB. II.
I, 5. 6	I, 5. 6	I, 9. 10
9. 10	9. 10	5. 6
49. 50	III, 45. 46	IV, 1. 2
51—72	I, 49—70	I. 49—70
73—80	IV, 7—14	IV, 17—24
81—88	I, 71—78	I, 71—78
II, 1—4	III, 1-4	III, 1—4
5. 6	II, 1. 2	II, 1. 2
7—10	III, 5—8	III, 5—8
11—18	47-54	IV, 3—10
19—54	9—44	III, 9—44
[39. 41]	[29. 31]	[31. 29]
55—68	II, 3-16	II, 3-16
III, 1—6	IV, 1—6	IV, 11—16
7—14	15—22	25-32
IV—VI	V—VII	V—VII
[V, 15—32	[VI, 23—40	[VI, 23—40
VI, 21. 22]	41. 42]	41. 42]
VII, 1—6	VIII, 1—6	VIII, 1—6
	LIB. III.	LIB. IV.
7—8	XVIII, 29. 30	XVII, 29. 30
	LIB. II.	LIB. II.
9—16	VI, 15—22	VI, 15—22
17—28	VIII, 29—40	IX, 13—24
29. 30	9. 10	VIII, 9. 10
31. 32	7. 8	7. 8
33—34	IX, 1. 2	X, 1. 2
35—40	VIII, 11—16	VIII, 11—16
41—78	IX, 3—40	X, 3-40

BVRM.	VVLP.	LACMANNI.
LIB. II.	LIB. II.	LIB. II.
VII, 79—90	VIII, 17—28	IX, 1—12
91—98	IX, 41—48	X, 41—48
VIII, 1—4	49—52	49—52
		LIB. III.
5—30	X	I
31—36	XI	27—32
IX	XII	II
X	XIII	III. IV
XI. XII	XIV. XV	V. VI
[XII, 3—8	[XV, 5—10	[VI, 5—10
9. 10]	3. 4]	3. 4]
XIII, 1—56	XVI	VII
57—74	XVII	VIII
XIV, 1—4	XVIII, 1—4	IX, 1—4
5. 6	21. 22	21. 22
7—22	5—20	5—20
23. 24	33. 34	X, 11. 12
25. 26	23. 24	1. 2
27. 28	31. 32	5. 6
29. 30	25. 26	3. 4
31—34	27—30	7—10
35—38	35—38	13—16
XV—XVII	XIX—XXI	XI—XIII
XVIII, 1—42	XXII, 1—42	XIV
43—50	43—50	XV, 1—8
51—58	XXIII, 1—8	9—16
59—64	XXIV, 11—16	XVI, 11—16
65—80	XXIII, 9—24	XV, 17—32
81—90	XXIV, 1—10	XVI, 1—10
XIX, 1—16	17—32	XVII, 1—16
17. 18	47. 48	31. 32
19—32	33—46	17—30
33—36	49—52	33—36
37—46	XXV, 1—10	XVIII, 1—10
47—50	35—38	35—38
51—74	11—34	11—34
75—84	39—48	39—48
XX, 1—20	XXVI, 1—20	XIX
21—58	21—58	XX
59—74	XXVII	XXI
XXI, 1—46	XXVIII, 1—46	XXII
[3. 4	[33. 34	[33. 34
5—34]	3—32]	3—32]

BVRM.	VVLP.	LACMANNI.
LIB. II.	LIB. II.	LIB. III.
XXI, 47—62	XXVIII, 47—62	XXIII
XXII	XXIX	XXIV
XXIII, 1—16	XXXI	XXVII
17—20	XXX, 27—30	XXVI, 5—8
21. 22	XXXII, 1. 2	XXVIII, 1. 2
23. 24	XXX, 31. 32	XXVI, 9. 10
25—28	23—26	1—4
29—36	33—40	11—18
37—40	XXXII, 7—10	XXVIII, 7—10
41—44	3—6	3—6
45—52	11—18	11—18
53—64	XXX, 1—12	XXV, 1—12
65—68	19—22	19—22
69—80	XXXII, 19—30	XXVIII, 19—30
81—86	XXX, 13—18	XXV, 13—18
87—118	XXXII, 31—62	XXVIII, 31—62
XXIV. XXV	XXXIII. XXXIV	XXIX. XXX
[XXV, 31—40	[XXXIV, 31—40	[XXX, 31—40
41. 42	41. 42	43. 44
43. 44	43. 44	41. 42
45. 46	45. 46	49. 50
47—50	47—50	45—48
51—66	51—66	51—66
67—82	67—82	69—84
83. 84	83. 84	67. 68
85—94]	85—94]	85—94]

LIB. III.	LIB. III.	LIB. IV.
I, 1—40	I	I, 1—40
41—68	II	41—68
II	III	II
III, 1—22	IV	III
23—70	V	IV
IV—XVII	VI—XIX	V—XVIII
[V, 9—20	[VII, 55—66	[VI, 55—66
21—24	17—20	17—20
25—32	9—16	9—16
33—36	67—70	67—70
37—46	25—34	25—34
47. 48	37. 38	37. 38
49. 50	35. 36	35. 36
51—54	21—24	21—24
55—58	39—42	39—42
59. 60	53. 54	53. 54

BVRM.	VVLP.	LACMANNI.
LIB. III.	LIB. III.	LIB. IV.
V, 61—66	VII, 47—52	VI, 47—52
67—70]	43—46]	43—46]
[VII, 47—58	[IX, 47—58	[VIII, 49—60
59. 60]	59. 60]	47. 48]
[IX, 36	[XI, 36	[X, 40
40]	40]	36]
[47—58	[47—58	[49—60
59. 60	67. 68	47. 48
61—68]	59—66]	61—68]
[XII, 13. 14	[XIV, 15. 16	[XIII, 15. 16
15. 16]	13. 14]	13. 14]
[XVI, 29—32]	[XVIII, 31—34]	[XVII, 31—34]
XVIII	XX, 1—10	XIX
XIX, 1. 2	13. 14	XX, 1. 2
3. 4	11. 12	3. 4
5. 6	15. 16	7. 8
7. 8	19. 20	5. 6
9. 10	17. 18	9. 10
11—20	21—30	11—20
XX—XXII	XXI—XXIII	XXI—XXIII
XXIII, 1—20	XXIV	XXIV, 1—20
21—38	XXV	21—38
LIB. IV.	LIB. IV.	LIB. V.
I, 71. 72	I, 87. 88	I, 87. 88
73—84	71—82	71—82
85—104	89—108	89—108
105—108	83—86	83—86
III, 35. 36	III, 37. 38	III, 37. 38
37. 38	35. 36	35. 36
IV, 17—90	IV, 19—92	IV, 19—92
91. 92	17. 18	17. 18
VII, 21. 22	VII, 25. 26	VII, 21. 22
23—26	21—24	23—26
35—42	39—46	39—46
43—46	35—38	35—38
X, 23. 24	X, 25. 26	X, 25. 26
25. 26	23. 24	23. 24

ADDENDA VEL CORRIGENDA.

Inter elegiacos Augusto aequales, de quibus aliquid certi constet, similis fuit Propertii Proculus ille quem et ipsum Callimachi molle iter tenuisse auctor est Naso, sed magis C. Cornelius Gallus, de cuius vita et scriptis praeter alios exposuere Voelkerus in dissertationibus Bonnae et Elberfeldae annis 1840 vel 1844 editis et Beckerus initio fabulae Milesiae quam Galli nomine inscripsit. Is Euphorionem secutus, cuius etiam carmina transtulisse eum narrat Servius ad ecl. 6, 72; 10, 1, quattuor libris cecinit Lycorin quam Cytherin M. Antonii meretricem fuisse quidam existimant, sicut visum Porphyrioni ad Hor. ep. III, 8, vix recte, cum mos ille ficta vocabula veris substituendi in quantum constat non nisi in Romanis nominibus adhibitus sit a poetis Latinis, ut Lesbia pro Clodia, Metella pro Perilla, Licymnia pro Terentia, Canidia pro Gratidia, Mida pro Nerone, alia. Ceterum ex carminibus Galli, quae omni laude celebrant Vergilius, Ovidius, Martialis quaeque ipse Quintilianus componit cum Tibulli Propertii Ovidii, licet duriorem his fuisse adserat illum, unus tulit aetatem versiculus:

uno tellures dividit amne duas.

Vibius Sequester p. 5 ed. Bursiani: Hypanis Scythiae qui ut ait Gallus 'uno' e. q. s. Asiam enim ab Europa separat.

Quod legitur apud Nonium pg. 133 s. v. 'laboriosum': Gallus poematis 'durum rus fugite laboriosum', scribendum esse Gaius Calvus apparet ex Gellii VIIII, 12, 10.

V, 2, 4 leg. *Volsanios.*

Praef. pg. XXVII l. 24 post 'arida' addendum: sed illud tuentur Charisius et auctor de dubiis nominibus [gr. lat. I, 89. V, 588].

